

16 Sürgün

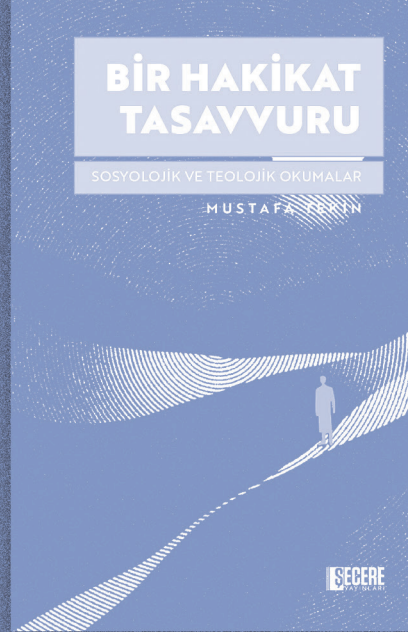
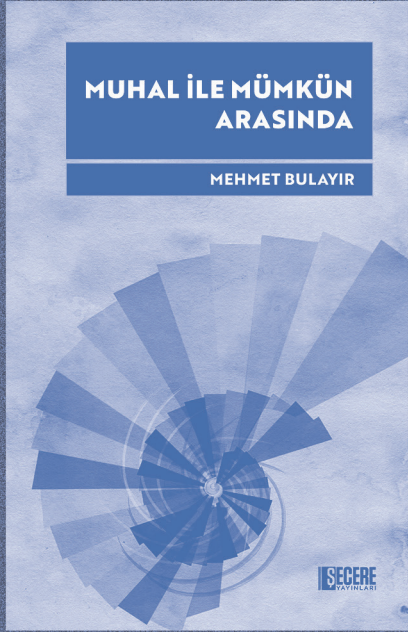
2026

OCAK - ŞUBAT

İKİ AYLIK KÜLTÜR & EDEBİYAT DERGİSİ

MEHMET BULAYIR AYŞE ŞİMEK AYŞE ZÜLAL GÜNAY BERRA TELLİOĞLU EMRE KİREMİTÇİ
FEYZA ŞİMŞİR HALİL İBRAHİM BAYRAM MUHAMMED EYMEN DURDAĞ R. MERVE TAŞDELEN SEMA
NUR ASİLTÜRK YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ YASEMİN ŞEKERCİ NECİP FAZİL AKBURAKCI REYHAN ÖZSOY
SEFA FIRAT SENA ALPER ŞEYMA ERGÖKTAŞ EBRU ŞAHİN ESMANUR YETKİN FİRUZE YİĞİT
AKBURAKCI HİKMET ŞEYHANLIOĞLU RÜMEYSA BAŞARAN SEDAT BİROL DEMİRER HANNE NUR ÖZDEN

ŞECERE
YAYINLARI

Kitaplara buradan ulaşabilirsiniz

İMTİYAZ SAHİBİ

İnsan ve Medeniyet
Hareketi Adına:
Kemal Özden

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mehmet Bulayır

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Şehnaz Fındık İnan

EDİTÖR

Amine Kübra Coşkun

ALAN EDITÖRLERİ

Abdullah Koç
Ceyhun Balcı
Ayşe Söylemez

SON OKUMA

Melike Nur Coşkun

GRAFİK TASARIM

Hanne Nur Özden

ÇİZİMLER

Hanne Nur Özden

ISSN

2980-2512

İki ayda bir yayınlanır.
Yerel Süreli Yayın.
Yazı ve reklamların içerik
sorumluluğu sahiplerine aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
Dergimize www.surgun.net
adresinden erişebilirsiniz.

Sırra Kadem Basmak

Sevgili okur, bu sayımıza konu ettiğimiz “Sır” kelimesinin etimolojik anlamına baktığımda, kelimenin Arapça “srr” kökünden gelen “sirr”, yani göbek deliği anlamına geldiğini gördüğümde çok şaşırdığımı; dahası, ürküntüyle karışık bir korkuya kapıldığımı itiraf etmeliyim.

Neden mi? Yemenin içmenin, gezmenin tozmanın, yamanın kalkmanın... Kısacası her şeyin ama her şeyin ulu orta sosyal medyada paylaşıldığı; mahrem diyebileceğimiz neredeyse hiçbir alanın kalmadığı, namusun soyut bir düşünce kavramına hapsedildiği günümüz dünyasında “crop” denen bir giysi modeliyle moda adına genç kızlarımızın göbek deliklerini gösterme konusunda âdeta yarışmaları, yani bir anlamda sınırlarını fâş etmeleri sizce de ürkütücü değil mi?

Bu noktaya parmak basmaktaki amacım, elbette kızlarımızı giyim kuşam üzerinden yargılamak ya da eleştirmek değildir. Dikkatinizi çekmek istediğim husus, bunun ürkütücü bir kültür yozlaşması, bir kimlik mutasyonu olduğu gerçeğidir. Kendi sırrımızı dostumuza emanet etmekten dahi kaçınan bir nesilden sonra, “sırrını” yoldan geçene aşikâr eden bir kuşakla karşılaşmak beni hem üzüyor hem ürkütüyor, doğrusu. Bu aşamada mahremiyetin ihlalini salt genç kızlar üzerinden okuduğum sanılmasın, genel olarak toplumsal bir teşhirciliğe şahit oluyoruz. Misal erkeklerin atletik olduklarını ispat için gösterdikleri kas teşhiri de bir mahremiyet ihlali, sır ifşasıdır. Bu konuda toplumsal bir histeri yaşadığımız gerçeği ile karşı karşıyayız.

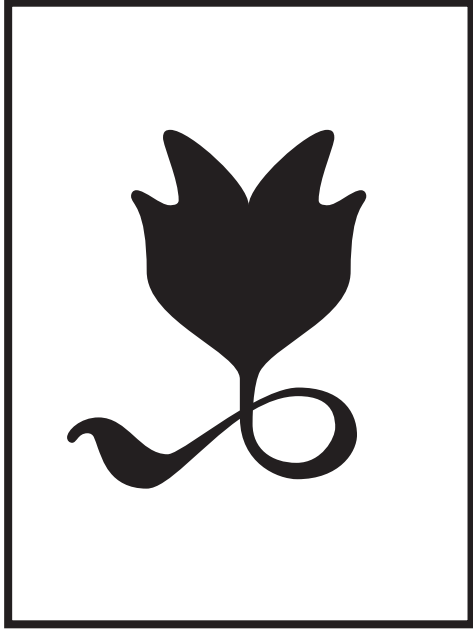
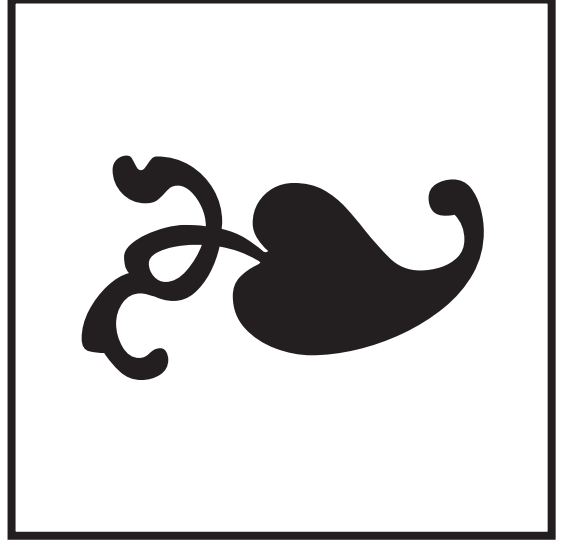
Ancak sıkça yaptığımız gibi probleme işaret edip kenara çekilmek çözüm değildir, dostlar. Sırra sahip çıkma zamanıdır. Seküler ideolojiler, kendi kültürel kodları üzerinden gençliğimizi dönüştürüyor. O hâlde bize de düşen; kendi kültürel kodlarımızla eserler üretmek, bu kodlara uygun eylemler önermek ve rol modeller ortaya koymak olmalıdır. Bir kültürel seferberlik ilan etsek yeridir. Biz Sürgün dergisi ekibi olarak bu seferberlikte ilhamımızı sanatın Yaratıcısı’ndan alıyor ve onun rızasına uygun içerikler üretmeye ahdediyoruz.

Ve Sürgün yazarlarımız, bu minval üzere sırra kadem bastılar. Sır dünyasında onların ayak izlerini takip etmek üzere, sizleri sayfalarımıza davet ediyoruz.

Yeni *Sürgünlerde* buluşmak üzere, hoşça kalın...

Mehmet Bulayır

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

FLEURON yazıcı çiçeği olarak da bilinir, noktalama işareti veya tipografik kompozisyonlar için bir süs olarak kullanılan tipografik bir öge veya gliftir.

ŞEKİL 1 şiir

ŞEKİL 2 öykü

ŞEKİL 3 deneme

	MEHMET BULAYIR 6
	Yeni Gelen
	AYŞE ŞİMŞEK 8
	Şenlik
	AYŞE ZÜLAL GÜNAY 10
	Dönence
	BERRA TELLİOĞLU 11
	Zeytin Dalı
	EMRE KİREMİTÇİ 12
	Umut
	FEYZA ŞİMŞİR 13
	Aşksızlık Çağı
	HALİL İBRAHİM BAYRAM 14
	Değil
	MUHAMMED EYMEN DURDAĞ 16
	Bir Sır Bin Asır
	R. MERVE TAŞDELEN 17
	Alacakaranlık
	SEMA NUR ASILTÜRK 18
	Dilsiz Bir Sır
	YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ 20
	Kendini Unutanın Ağzı
	YASEMİN ŞEKERCİ 23
	Sonsuz Arayış

	NECİP FAZIL AKBURAKCI 24
	Sırların Sırrı
	REYHAN ÖZSOY 27
	Fanusun İçindeki Zaman
	SEFA FIRAT 31
	Devam Ediyor
	SENA ALPER 35
	Şşşşttt!
	ŞEYMA ERGÖKTAŞ 39
	Herhangi Bir Kadın
	EBRU ŞAHİN 42
	Sır Üzerine
	ESMANUR YETKİN 43
	Sükûtun İç Coğrafyası
	FİRuze YİĞİT AKBURAKCI 47
	Tefekkür Eden Dikkat
	HİKMET ŞEYHANLIOĞLU 48
	Ketum Dillerden Cam Vitrinlere
	RÜMEYSA BAŞARAN 50
	Mühür
	SEDAT BİROL DEMİRER 52
	Sır ve Hayattaki Yeri
	HANNE NUR ÖZDEN 54
	Kuş Günceleri: Şanslı Ol

MEHMET BULAYIR

Yeni Gelen

Göz aydınlığım Mehmet Efe'ye

sıradan bir İstanbul akşamıydı,
bahislerle sarılmıştı dört bir yanımız.
biz şehir ahalisi, umar fakiri
tutuşan araçlar ve üçüncü aktarmalar arasındaydık.
prozaktan döşek, yogadan yorgan içinde,
Sisifos'dan hâlliceydi hâlimiz,

cümle pazar defterleri dürülmüş,
ve ay bulutların ardındaydı o gece.
sabaha karşı, yüzyılın uykusundan.
dedemin duasıyla, ter içinde uyandım
yüzümü, bir hicaz naatla yıkadım,
kulaklarım saba makamıyla dağlandı.
ademin sırrı ayan oldu o sabah
bir bülbül nidasıyla kandı feryadım

sordum garipler tepesi nere?
kuş uçmaz kervan geçmez dediler.
bir deli derviş var, söz dinlemez dediler.
vardım eşğine aman diledim,
güneş damlıyordu yan ceplerinden.
ondan bir avuç himmet edindim.

ahdettim, sabrettim hamdettim
şükür ki bir dilim ekmek üstüne,
inci mercan sürdüm de yedim.
bir bardak soğuk çaya katık ettim kendimi,
ikram ettim şu gelen yeni habere.
bendeki emanet sırrı, ona devrettim.
hoş gelmiş,
hoşluk getirmiş hanemize.

AYŞE ŞİMŞEK

Şenlik

umur gibi kaldı bende
 seçme mucizelere rastlayacağımın utkusu
 muhakkak ve mutlak ki durgunluklar kaçırıyorum
 telaşlarımın kıtalle karıldığı yerlere
 ama canım,
 kıyamet yaklaşıyor diye sen pes etme
 sıvan, çinile, koy taşları üst üste
 tümüyle iri bir larva üç kez baştan başlamış kozayı örmeye
 çünkü ev dediğin
 içine ve dışına genişlemesi bitmeyen bir gülistandır
 içine yumuşacık ve sıcak, dışına korunaklı bir duvar olduğunda
 kalbimize bir ışık denk düşer Şi'râ'dan, güle kokarız

ışığın nehrime ilerlediği her devinden
 morlu mavili ortancalar sürgün alır
 canım balkıdım
 güneşler üzerimde bir zümrüdü prizmaladı
 yaslandı alnımıza bahçemiz yalçın dağlara karşı
 o, al acem güllerini kopardığımda saksından
 bana yine gülümseyerek
 biraz gülüm sende diyerek baktın
 ve kusurlarımı gördüğün dün ser apak
 biraz bile burulmadı hanendeler
 bildim biz ikimiz
 serin bir iklimin aydınlık diye doğurduğu tohurdanız

şimdi ne mucizeler mühim ne umurlar
buhurları sildin prizmadan
ekvator bahçemize kaydı
gel simyacı, canım
buraya otağ dendi otağ yani yuvamız
camları be sırladığımız be vitrayladığımız
burada sen bıçağı doğrudan ver elime
kara kedi kucağımızda dursun hep
gel bu merdivenlerin altından birlikte geçelim
uğursuzluk getirmeyecek bilelim
bilelim iki aydınlık kalp yan yana
gölgesiz bir uğur doğurmuş

AYŞE ZÜLAL GÜNAY

Dönence

Gözden ırak oldukça kalbe dolarak sırrı ağırtmak
tenekeden panayı görkemiyle beni kovalar
sanki uğuldar durur köşe başlarında
belki deliliğin çeperlerini yokladığımdan avuçlarımla;
belki tülenmiş bir sırrı hatmedip durduğumdan

Yok mu bilen ne ola bu içimdeki sancı
yine kara kış kanıma mahsustan karıştı
yedi iklim gezdim de zor dayandım:
Elimde yamalı bir asa, onu Musa sandım
beni geceye çıkartan bir sırda tutulup kaldım

İğneli beşik adını gıcırıyor ikindileri
hayır mısın şer mi bu tozlu çaputların arasında
bir divane durmadan resmini çizdiriyor bana
kaderin okları çizgide seni sayıklatıp duruyor

ne eleklerden geçtim de dilim savsakladı anlamını
kellemse bir yerden ödünç alınmıştı
sırrına ermek için ümidin, göğü hikmetle aşırđım
duymadım dağılan canımı;
ısrırgan otları yakmaktan mazur bırakılmıştı

meğer bir çapulcu makarasıymış beni söyletmeyen
caydım ben de gaflet terazisinden
sevmekten ne kaldıysa bize değdikçe sislenen
sırrına erdim alnımda secde izlerinden

BERRA TELLİOĞLU

Zeytin Dalı

Vazife başındayım yine
Önümde kâğıt, elimde kalem
Yüreğimde tarifsiz bir acı hiç geçmeyen
Ne söylesem boş, suçumu eleyen

Zamansızlığın içinde kaybolmuşum
Viddanıma uzanan bir zeytin dalına tutunmuşum
Benim hüzünlerim yakışmaz bu mekâna
Cümlelerim yetmez, yetişmez onlara

Tek umut bir karış duama edilen teşekkür
O teşekkür ki haketmediğim şereftir en büyük
Vahamet bu olsa demek
Gözün gördüğünü, gönle sindirememek

Öyleyse manasız diğer tüm yarışlar
Payıma aldıklarım hep noksan kalmışlar
Göğsüm umutsuzluğa kapalıdır
Şimdi heybemde taşıdığım yalnız sırrımdır

EMRE KİREMİTÇİ

Umut

Yanlış çevirmişler benden arta kalan kelimeleri
Yeni bir günü yaşamaya namzet olan benim
Batı'dan parlarsa da güneş
Yarın için umut eden benim

Ulaklar asılmışken avluda
Haber bekliyorum dost elinden
Mektup yaprakları küflenmiş
Güvercinler uçuyor yâr eline

İnanıyorum
Boşuna dökülmedi bu gözyaşı
Budur kulaklarda dolaşan söz
Kara elmas kalkındıracak devletleri
Aşıklar yarın kavuşacak Rablerine

Yokuşları işgal ederken sürüler
Devlet ana sahip çıkıyor evlatlarına
Dedim ya
Devlete boyun eğmek
Anlamsız bir haz veriyor kullarına

Titrek bi mum ışığı altında
Gecenin ıssızlığı sarıyor bedenimi
Gurbetin yastıkları rahatsız
Bir yâr mektup yollardı eskiden
Şimdi o da vefasız

FEYZA ŞİMŞİR

Aşksızlık Çağı

*Niçin ağlıyorsun Elizabeth mutlu değil miyiz?**

Sirkeci garında bir akşam vakti
Sinemde yuvası bozulmuş karıncaların üzüntüsünden yapılmış bir kahır
Hikâyesine dinleyici bulamamış bir dervişi kolluyor
Yağan yağmurun altında ıslanan yalnız paltom değil
Altımdan kayıp giden yalnız yeryüzü değil

Şayet Adem imar etmeseydi dünyayı
Bir damla su vermeseydi ekinlerin kaderine
Atmasaydı Kabil elindeki taşı kardeşine
Dünya, dünya olmaklığa devam eder miydi?
Henüz icat edilmemişken tekerlek
İkna olur muyduk arşın döndüğüne

Yalnızlıklar biriktiriyoruz çağıldayıp duran kesretin şerefine
Boğazımızda olan biteni kınamaktan bir yumru
Yorgunuz olabildiği kadar
Sirkeci garında bir akşam vakti
Düğmeleri iliklenmemiş bir sırrın huzursuzluğu var

Modern çağın kurbanları çalışmalılar çarkların gölgesinde
İsmarlama mutluluklar, tükettikçe var olan varsılıklar
Sıvasız evlerde, taş kemerlerde, ışıltılı beldelerde
Gözlere bu karanlığı kimler dikti?

Benlikten geçebildiğim gün aldım pusulasını elime
Vuslatın varılamaz mağarasının
Sirkeci garında bir akşam vakti
Kafamda yasaklı cümlelerden bir nehir
Memlekete aşksızlığı kimler getirdi?

**Selahattin Yusuf'un kaleminden çıkan bir kitabın ismi*

HALİL İBRAHİM BAYRAM

Değil

Perdelerinizi kapatın şiiri okumaya başlamadan
Bu bir tehdit mesajı değil
mesaj da değil
tehdit değil

Bir, değil bu
-birçok kez geldi insanın başına perdeleri açırken-
İnsan başında
Ölüm sondaydı

Gizlemeye çalıştı odanın içindeki çekyatlar
Çekler uzun vadeliydi *yatlar* epey kısa
sırları ortaya dökerdi
perde yırtıkları

Kapatın perdeleri artık izliyor birileri pencereden
“KAP” ATIN PENCEREDEN
Kapatmışken şu bez parçasını
Artık perdenin önünde
değil
arkasında kadrolaşın

dolaşın oraları

Localardan inmeyi unutmayın takım elbise
cümlelerin aşağı inmesini beklemeden
‘ve alkışlayalım hep birlikte merdivenleri’
merdivenlere basan ayakları değil.

Bakın kapandı işte ışıklar
belkide merdivenlere basanlar çoktan gitti
merdivenler
satırda.

Siz kapatın perdeleri son ikazım bu yağmur yağmadan
toprak kokusu çıkmadan
Haberiniz olmasın işte
yağmurun toprağa zulmünden
Soran olursa hiçbirimizin haberi yoktu ne zaman düştüğünden

Perdelerimiz kapalıydı çünkü
bizim
gözlerimiz gibi
Bakın şu köşede ateş yakıyor birileri kestane değil
aman açmayın perdelerinizi
Hissettiğiniz yerde yanan ateş
Hissetmeyen topraktan değil
değil değil
Bu gelen koku kestane kokusu **değil.**

Gece çöküyor gene
hiç yorulmuyor dünya dönmekten
tehdit arıyorsak
en büyük tehdit buydu belki de

Gündüzlerse tıpkı bizim gibi perde çekerdi göğsüne
aydınlık olan tam tersiydi
gündüzler değil
Tıpkı bu şiirdeki kelimeler gibi tekrarlanacaktı hayat
uzun boylu bir insan perdeyi asarken kornişi kırdığında
yanımızda olmayacak üstünü örtmeye çalıştığımız şeyler
elimizde bir bez kalacak
itibarımız
değil
evimizde bir döküntü kalacak evimiz değil
değil.

MUHAMMED EYMEN DURDAĞ

Bir Sır Bin Asır

Bin asırdır benimle bir sır vardır dilimde
Asırlar geçti gitti o düşmedi dilimden
Yanan dilime derman aradımsa ilimde
Bulamadım dermanı kan aktı mendilimden

Sahip çıktım yarama hiç etmedim şikâyet
Bir sır gibi sakladım mendilimi yıkadım
Açtım yaramı ona okudum ayet ayet
Her satırda cennete yürüdüm adım adım

Sabır düştü kibleme hemen bir sürgün verdi
En geniş rahmetiyle açtı Rahman sadrımı
Sırrım düştü toprağa çaresizce göğerti
Yetişmedi mezara yarenimin yardımı

Bir ah çektim ki sorma inledi tüm kabristan
Sırrım oldu aşikâr kanat gerdi melekler
Çekiyorken ruhumu sordular bir kitaptan
Rabbim Allah'tır dedim sofrı serdi melekler

Bir yarım eksik kaldı, yardım uzatan yaren
Dedim var mı bir yolu görsem sürsem gönlümü
“Hele biraz sakinleş istirahat et dinlen
Yareni kaybedenin ırak olmaz ölümü...”

R. MERVE TAŞDELEN

Alacakaranlık

Bir semâdır ki dinlenir içimde
Kapanır kirpikleri yalnızlığımın
Maviliğin dudakları kıvrılır da
ansızın sığarım
Ruhumda çiselenir hakikat
ben varlıkta eririm her gece
bir semâdır ki kıpırdamaz
dinlenir içimde

Aşk ki kaç eşik Hallac'ın dilinde
kapısı kapalı bir semâdır, ilahi giz
Dokudum çaresizliğin fesini
başımı ısıtmaz kederim
Bağrımda bir ses işitirim
Söyle bize hangi davanın çerağısın?
Sağır olur irkilir geceler
Ben bir harfte dirilirim

Peydâ olur alacakaranlıkta kuşum
Taşıyamaz zihnimin derisi
bedenime zimmetlidir sırrın akıbeti
Gözlerim ki,
bir damla yaş akıtmadan ağlar
Yanaklarımdan süzülür âlem
şüphem bir can doğurur, inlerim
Ben Cânân'daki Cân'ı bilirim

SEMA NUR ASILTÜRK

Dilsiz Bir Sır

Ve gelip durmuştuk o Göğün kapısında
 Sıcak alınlarımızı soğuk yamaçlara vermiştik
 Yamaçlar ürpermişti alınlarımızdan
 Taşlar yuvarlanmıştı o Göğün kapısında
 Duruşumuz titreyişimiz oldu
 İçimizde kirle karışık emeller
 Ki Gök kirli kalpleri severdi
 Ansızın ürpertmeyi dik yamaçları
 İçimizde dolanan kan gibi emeller.
 Rüzgâr esen adımları duymayacaktı kimse
 Boşuna bakındık, kim bilirdi
 Onun bildiği aşıkârken dahi bilmedi kimse
 Emellerimizde kırışık sırlar
 Birkaç hisse senedinden söz edildi
 Varis olma umuduyla kederli avucumuzda.
 Yalancı bir tebessüm
 Aynalara ağlayıp
 Ağır adamlara gülerdik.
 Mirasçı bilmeli ki düstur
 Duru olmaktır çamurdan kalelerde
 Bir eli bağlı ağlayan gelin
 Durudur baş eğdiği toprakta
 Durudur, çünkü bilir mertçe ağlamayı
 ‘Be hey Tanrı, benim boynum neden eğri ’
 Demeyi bilmez
 Onun eğriliğini severiz biz

Bilgeliğin varisidir
 Bilir kan gibi toprakta serin durmayı
 Yetiştigi çamura adanmışlıktır sırrı.
 Ve biz şad olmayı pekâlâ becerebiliriz
 Süslü bir divanda yan gelip yatmayı
 Sözün başını bilmeden
 Pekâlâ geçiririz günleri
 Lakin biz
 Çamurdan şatolarda, duru
 Tertemiz akmayı dileriz
 Ve pekâlâ becerebiliriz
 Kirli emelleri yüreğimizin sularından atmayı
 Âlemleri şahit kılarak sözlerimize
 Emellere mertçe başlamayı
 Ve gelip durmuştuk o Göğün kapısında
 Sıcak alınlarımızı soğuk yamaçlara vermiştik
 Yamaçlar ürpermişti alınlarımızdan
 Oysa kusurluydu bizim hisselerimiz
 Yalandan keder duyduk diye
 Kirli yüreklerimize serinlik vermişti Gök
 Biz Göğü böyle sevdik
 Gök bizi böyle sevdi
 Şimdi onun geri çevirmediği kapıda
 Yalnız onun bildiği sırla
 Kendimle yanıyorum
 Ve yamaçlarda ürperiyor alnım
 Gelip dayanıyorum o göğün kapısına
 Sırrımı söylüyorum:
 Allah'ım Allah'ım Allah'ım...

YAĞMUR ÜSTÜNDAĞ

Kendini Unutanın Ağzı

Suskunluğun içinden geçiyorum,
bir harfin kabuğunu soyarken kanıyor.
Dilimin ucunda, unutulmuş bir dua,
söylemeye kalksam kendini boğar.

Ben,
kendi yankısına gömülmüş bir sesim artık,
her kelimem, külden yapılmış bir kuş,
uçarken parçalanıyor gökyüzünde.

Kendimi sakladığım yer,
bir hücre değil yalnızca,
zamandan düşmüş bir boşluk:
duvarları mırıltı, zemini çocukluk,
tavanında annemin gölgesi hâlâ nefes alıyor.

Bir sır var,
dünyanın merkezine çakılmış bir çivi gibi;
her şeyi tutuyor yerinde,
ama hiçbir yere ait değil.
Onu sökersem, evren değil; ben dağılırım.

Sırrın içinden bana bakan bir göz:
“Beni kimse anlamasın,” diyor,
“yoksa ben kimim?”
Ve ben susuyorum,
çünkü her açıklama biraz daha öldürür.

Artık kelimeler değil,
susmanın biçimi konuşuyor bende.
Ben, sırrın biçimiyim
görünmez bir yara izi,
kendi sessizliğini giyinmiş bir beden.

Tanrı bile eğilmez üstüme artık;
çünkü ben,
kendini unutanın ağzından doğdum.
Bir dil değil bu,
varlığın unuttuğu bir dua,
hiç söylenmemiş bir adın yankısı.

YASEMİN ŞEKERCI

Sonsuz Arayış

İki gün güldüm ya üçüncü gün hüzün
Gördüğüm her şey hep kördüğüm
Kelimeler devşiriyorum Arap'tan, Acem'den
Kayıp bir gülün peşindeyim
İnsan bahaneler ülkesi
Dolaşüyor içinde sokak sokak
Lakin dikenli mi bütün yollar
Ne bir ses ne bir seda
Sadece kulak ver bana
Sırrımı ayan edeyim sana:
Sonsuzumu arıyorum sonlu dünyada
Kendimi arıyorum sonsuz aynalarda

Sırların Sırrı

NECİP FAZIL AKBURAKCI

Edebiyat dersinden yeni çıkmışlardı. Hocalarının derste işlediği bir şiir dikkatlerini çekmişti. Daha doğrusu şiirdeki “*Sırların sırrına ermek için sende anahtar vardır**” dizesine odaklanmışlardı. Bu dize ne manaya geliyordu? Mehmet arkadaşına yönelerek dedi ki:

-Ne demek bu sırların sırrı, ben sana bir sır versem sırların sırrı olur mu Ahmet'im?

Ahmet sakın sakın düşünüyordu. "Ne diyor bu Mehmet, iyice kafayı yedi herhâlde diyor." Bazı şeylerden haberdar değildi galiba. Şiirde geçen sır doğa mıydı, ölüm müydü yoksa başka bir şey miydi? Bunu çözmeye çalışıyordu.

Mehmet ısrarla konuşmayı sürdürüyordu:

-Sır diyorum Ahmet konuşsana, yine neye daldın gittin öyle, konuş be oğlum. Bak sen böyle sır gibi düşünüyorsun ya, gizliden de gizlisini bilen birisi var.

Ahmet ise ısrarla konuşmuyordu. Düşünmeye devam Ahmet diyordu kendi kendine. Sırlara ancak düşünerek erişilir diyordu. Bu şiiri yazan da bir sır saklamış bu dizenin ardına. Sır gibi olan suskunluğunu bir an bozdu ve ağzından şu kısa soru cümlesi çıkıverdi:

-Son dediklerin Kur'an'dan mı?

Mehmet afallamıştı bu soru cümlesi karşısında. Anlayamamıştı. Yolda yürüyorlardı. Liseden eve yaklaşık bir buçuk kilometre yol vardı. Bu yol hızlıca metro ile gidilebilirdi. Ancak iki arkadaş yürümeyi tercih ediyorlardı. Bu yolda daha çok konuşan Mehmet'ti. Ahmet ise yürürken düşünmeyi seviyordu. Yanından geçen insanlara, öylesine duran ağaçlara ve adeta dünyayı kurtarmak gibi bir derdi varmışçasına hızlanan araçlara bakarak anlamaya çalışıyordu bir şeyleri. Bugün ise

edebiyat dersinde hocasının bahsettiği şiirdeydi aklı. Ahmet'in "*son dediklerin Kur'an'dan mı?*" sorusunu anlamlandıramayan Mehmet, çaresizce bakışlarını yere indirmiş ve arkadaşının sahip olduğu bilgi ve akıl karşısında eziliyordu sanki. Ciddi bir hastalığın ağırlığı üzerine çökmüş gibi hissediyordu. Bu sebeple geçen haftaki cuma hutbesini zar zor hatırlayabilmişti. Aslında zar zor hatırlamasının sebebi sadece üzerindeki bu ciddi hastalık hissi değildi. Hutbeyi pür dikkat dinlememişti. Sonunda hutbede bahsedilen ayeti mealen hatırlamıştı. Neyse diyerek aklında kaldığı kadarıyla başladı konuşmaya:

-Ahmet'im geçen hafta cuma günü hoca bahsetmişti ya kıyamet günü sırların hepsi ortaya çıkacak diye, acaba sırların sırrını açacak anahtar kıyamet mi?

Ahmet donakalmıştı. Mehmet her ne kadar ayeti tam hatırlayamasa da gerçekten inanılmaz bir şey söylemişti. Hatırlamaya çalıştığı ayet Târık suresinin 9. ve 10. ayetleriydi ve şu şekildeydi: "*O gün bütün sırlar ortaya dökülecek; artık insanın ne bir gücü vardır ne de yardımcısı.*" Ahmet'in bütün odağı dağılmıştı. Toparlamaya çalışıyordu. Bir yandan Mehmet'in bunu düşünmesi bir yandan da kıyame-tin gerçekten şiirde geçen sırra erişmek için gerekli anahtar olabilmesi ihtimali Ahmet'in düşüncelerini durma noktasına getirmişti. Ahmet sırların sırrını açan anahtarın kıyamet olup olamayacağını düşünmeye başladı. Eğer böyleyse bile bunun Mehmet gibi bir insana nasıl nasip olduğunu düşünmeye başlamıştı. Esasen Ahmet bütün bu olanlar sonrasında sırların sırrını açan anahtarın ne olduğunu tam olarak bulamamıştı. Kıyamet miydi? İslam mıydı? Tasavvuf mu? Yoksa Allah'a varmak mı? Ancak bir sırra vakıf olmuştu. Müslümanlar bilinçsizlik içinde bir bilince sahipti. Âdeta sırlar içinde yüzyüyor ama sırları anlayamıyordu.

İki arkadaş aynı sokakta oturuyorlardı. Ayrılma vakti geldiğinde Ahmet arkadaşının ilk sorusuna cevaben şunları söyledi:

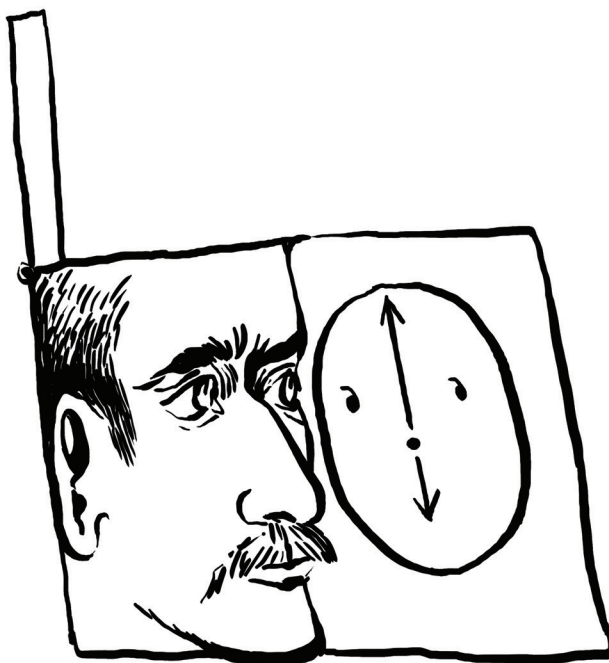
-Sen bana sırların sırrını verebilirsin ancak sen sırra vakıf olamazsın.

Yol boyunca sürekli konuşan Mehmet, Ahmet'in neden böyle bir şey dediğini dahi anlamamıştı. Bünyesinde var olan ama kendisinin ulaşamadığı sırlar bütünü neydi acaba? İçinden Ahmet yine ne bilgece konuştu diye geçirdi. Bu sefer Mehmet bakışlarını indirir gibi duygularını yere indirmişti. Arkadaşına dönerek ancak şunları söyleyebildi:

-Allah'a emanet Ahmet'im...

*Sezai Karakoç: Sürgün Ülkeden Başkentler
Başkentine

Fanusun İçindeki Zaman

REYHAN ÖZSOY

Dikkat: Okuyucu bu hikâyeyi değil, bu hikâye okuyucuyu seçmiştir.

-Seviyorum buranın atmosferini Refik Amca, burası beni babama götürüyor.

-Bu demek oluyor ki; eşyada arıyorsun geçmişini ve o çocukluk masumiyetini. Baban görseydi bu haylazlığını kim bilir ne kadar üzülmüzdü!

-Öncelikle bir biyolog olarak şunu söylemeliyim ki; geçmişin canlılığı, durağan, sabit bir varlıkta bulunmaz. Babam hep maddenin canlılığında aradı kendini, zaten bu uğurda fakir ve biçare olmemiş miydi?

-Kaç yıl oldu hâlâ affetmeyeceksin değil mi?

Sağına ve soluna telaşla bakınmaya başladı. Âdeta Refik Amca'nın dikkatini

dağıtıp ona bu soruyu unutturacak bir şey arıyordu. Fakat bu hurda yığınlarının arasında ne bulabilirdi ki? Gerçi bu hurda deyimini onun tabiriydi. Böyle söyler, yine de her geldiğinde bir hurda almadan gitmezdi. Rıza Tevfik, babası gibi değildi; bu antikaları geçmişte babası aldığı için bugün kendisi alıyor her ne kadar babasını affetmese de onun gibi yaşamaya çalışıyordu. Aslında bu onun tercihi de değildi. Sağlığında babasını affetmemesi, ölümünden sonra pişmanlık olarak ona bu şekilde yansımıştı. Refik Amca da babasından yadigârdı zaten. Onun da düşüncelerinin hurdadan bir farkı yoktu! Ama siz yine de böyle dediğime bakmayın kendisi dergâh ehlidir; Muhyiddin Arabî'den, Sühreverdî'ye kadar bilmediği tasavvuf ehli yoktu. Fatih

eşrafında da sayılan fakat sevilmeyen bir adamdı. Her seferinde dergâhtan öğrendiklerini, esnafa satmaya çalışır; malların fiyatlarından, kaldırırma konulan öteberiye kadar karışırdı. Fahiş fiyat ve kaldırım işgali kul hakkıdır diyerek esnafla arayı bozduktan sonra kulaktan kulağa kendisine Derviş Zabıt denildiğini işitmişti. Bu huysuzluğu yüzünden sevilme de kimin başı bir komşusuyla derde girse “*Evkafta husumet olmaz, bağışlayanın ruhuna ayıp*” der iki komşunun sorununu çözerdi. Tabi anlamışsınızdır Refik Bey’in bulunduğu muhittin ruhuna inananlardan olduğuna. Oysa ki burası taştan birkaç yapıtın yan yana gelmesiyle oluşan, avlusundaki çeşmenin yıkıklığını umursamadan her gün dükkânların kilitlerini açan birkaç ihtiyarın vakit geçirdiği bir külliye idi.

Sonunda ahşaptan eskitme bir masanın üzerinde Refik Amca’nın dikkatini dağıtacak bir malzeme bulmuştu. Galibiyeti ele geçirmiş bir satranç oyuncusu edasıyla bulduğu malzemeye yaklaştı ve ağırdan, sesini baba dostuna duyurmak istercesine okumaya başladı.

1997, Mart
Bakan Selma, Ömer Hayyam
Dizesini Okuduğu İçin İfadesi
Alındı ve Siyasi Suçlar Bürosunda
28 Saat Gözaltında Tutuldu.

-Şurada yazılanlara baksana! Ne demek oluyor bu şimdi, hangi şiiri okumuş ki, ayrıca ben niye hatırlamıyorum böyle bir olay?

-Olay gizli tutuldu, haberi inkişaf eden gazetelerin sahipleri ise sürgüne gönderildi. O gün zabıtlar, esnafa dağıtılan bütün gazeteleri topladılar benim elimde de sadece bu parça kaldı. Yani, görüp bilmemen tâbi bir durum.

-Ömer Hayyam’ın hangi şiiri bir siyasetçinin tutuklanmasına sebep olabilir ki?

-Siyasetçinin değil kadının.

-Kadının derken! Kadın değil de bir erkek aynı ortamda aynı tepkiyle o şiiri okusaydı tutuklanmayacağı mı ima ediyorsun?

-Bu, kadim bir mesele evlat. Toplumun felahı ermesi bu meseleyle bağlı.

-Ne yani, kadının siyasetçi olabilmesi için Hüdhüd’ün tebliğ mi getirmesi gerekiyor!

-ŞŞŞŞT. Bre köftehor, Peygamber sözüne karşı mı geliyon sen?

-Tamam tamam, neyse ki artık böyle sorunlarımız kalmadı. Asıl meselemize dönelim. Hangi parçayı ayırdın bugün benim için?

-Şuradakini görüyor musun, dantelalı örtünün üstündeki fakat dikkat et! Kenz-i mahfidir.

-Aaah, siz eski insanlar! Hep mi bir tılsım yüklersiniz şu hurdalara.

Dantelalı masanın üzerindeki sandığı alıp veda bile etmeden Fatih sokaklarının yokuşunu çıkmaya başlamıştı fakat bir sorun vardı. Yokuşun eğiminden öte kafasındaki ağır düşünceler yüzünden ilerleyemiyordu. İnsanların çıkardığı gürültü, kulağına bir uğultu şeklinde akıyor; aralarında konuştukları dil ise kendi diline benzemiyor gibiydi. Aklı hep, gördüğü gazete küpüründe kalmıştı. Birdenbire babasının yokluğunda annesinin evi, nasıl çekip çevirdiği aklına geldi. Bu da mikro bir siyaset değil miydi? Bence yönetim en çok onlara yakışıyordu. Acaba hangi şiiri okumuştı, daha önceden bir siyasetçinin edebiyata atıf yaparak konuştuğunu defalarca işitmişti fakat bunun siyasi bir suç olarak gösterilip cezalandırılmasını ilk defa duyuyordu. Eve yaklaştığını fark etti, sandığın içindekini hiç merak etmediği aklına gelmişti. Her seferinde yaptığı gibi kutuyu açacak, antikanın tozunu aldıktan sonra onu da diğerlerinin yanına koyacaktı. Meczup bir tavırla eve ilerlerken, bahçenin üç basamaklı kapısında yarı mecnun, saçlı sakalı birbirine karışmış

bir adamın yattığını gördü. Tam hiddetle sesleneceği anda adam...

- *Ey zaman, bilmez misin ettiğin kötülükleri?*

Koşarak uzaklaşmaya, uzaklaşırken de yok olmaya başladı. Rıza Tevfik, yorgun ve bıkkınlıkla cebindeki anahtarlardan üçüncü deneyişinde doğrusunu bulabilmişti. Sanki ilk defa geliyormuş gibi şu eve bir türlü alışamamıştı. Üniversitede mezun olduğunda babası ısrar etmişti ona bu eve taşınması için. Oğlunun ne kadar hırçın bir çocuk olduğunu bilir bu yüzden onu hep göz önünde tutmak isterdi fakat sonunda Rıza Tevfik'in vurdumduymazlığına o da dayanamamıştı. Yine dalgın ve bıçare, ahşap evin geniş sofasından içeriye girdi. Annesinin işlemeli ceviz ağacından yapılma çeyiz sandığına yaklaştı ve usulca diğer antikaları incelemeye koyuldu. Refik Amca'dan aldığı kutuyu büyük bir dikkatle açıp eski sandığın içine eğildi. Onun bu dikkati, antikaya verdiği değerden değil de aile geleneğini ifa ediyor oluşundandı.

* * *

1997, Mayıs Bakan Selma, Lilith Heykel Projesini Onaylandı.

Sıra Gelelim Bendenize! *Sen kimsin diye sormayın bana. Ben o şeyim. Rıza Tevfik'in ihtiyacı olan lakin babasına olan öfkesi yüzünden sandığa kapatılan bir yandan da o evde o sandıkta var olmam gereken aletim. Bilmem inandınız mı şeylerin de bir ruhu olabileceğine? Şahsen ben inananlardan değilim. Bir şeyin aslî bir ruhu yoktur. Ruh; sahibi verir, buna da mana denilir. Rıza Tevfik'e ruhunu üfleyecek olan da benim.*

Yeni bir sabaha uyanmanın hüznüyle, pirinç kakmalı sehpanın karşısındaki sedef oymalı berjere oturmuş, dün akşam kutudan çıkardığı Avrupa işi, ahşap kafes üzerine

oturtmalı cam fanuslu masa saatine bakmaya koyulmuştu. Uzun zamandır evde saat tıkırtısı duyulmuyordu. Babasının ölümünden beri duvardaki asmalı saat hep altıyı gösteriyordu. Bunca zamandır bozulan saati tamir etmek ne aklına gelmiş ne de annesi bu durumdan şikâyet etmişti. Zaten saate bakma gibi bir ihtiyacı da olmuyordu. Zaman, onsuz ilerlemeye alışmıştı. O da zamana yalvarmıyor; balığın suyu fark etmeyişi gibi zamanı hissetmiyordu. Nedendir bilinmez, Alman malı olduğu her tarafından belli olan bu saati, geçmiş zaman çöplüğüne bırakmaya gönlü el vermemişti. Esasen o anda hatırlamıştı asmalı saatin haykırdığı o zaman diliminin sabahı babasının ölüm saati olduğunu ve bu uğursuzluktan kurtulması gerektiğini. Fakat bir ân için bunun bir ihanet olduğunu düşündü. Oysa ki *'Tüm çocuklar babalarını öldürmeli'* der yazarın biri. Asmalı saatle yüzleşircesine karşısına geçti ve altın sarkacında babasının intiharını gördü. Bir hışımla duvardaki çiviyle beraber saati sandığın içine kapadı, bu son hareketi düşünmeden yapmıştı. Bir rahatlama hissi ile saati dinle-le -le-me-ye başla...

*Tik Tak Tik Tak Tiik Taak Tiik Taaak Tiik
Taaak Tik Tak Tik ve Taklamadı*

* Öykünün devamı *Sürgün*'ün
17. sayısında yayınlanacaktır

Devam Ediyor

SEFA FIRAT

A da vapuruna binmeyecekti. Tren Kartal'dan geçerken böyle karar verdi. Hiçbir şey yapmamak üzere yola çıkmıştı. Üsküdar'da incek, her zamanki sahafa uğrayacak, aynı raflara sekiz defa baktıktan sonra dokuzuncuya da bakacak ve sadece ilkinde kitaplarla ilgilenecek diğerlerinde raflardakine değil sonrasına gidecekti aklı. Buradan çıkınca ne yapacağız, diye sordu kendine. Bu aralar bir uğraş bulmak neden zor? Yalnızız. Yalnızlık tek başına hiçbir şey yapmamaya götürmez elbet. Ancak onunkisi kabul edilmiş ve başkasının mümkün olunmadığına inanılmış bir yalnızlıktı. Haliyle bir yerden bir yere gidilirken bir şeyin yapılmasından öte bir şeyin yapılmaması, mutlak uğraş kayıpları yaşanması oldukça normal bir durumdu. Aksi, yani bir amaç uğruna yapılacak şeyler ise olağan dışıydı.

Trenden inen kalabalıkla uyuşmuyordu. Onun adımları daha sabit, yürüyüşü daha

çekingendi. Küçük rotasını zihninde yürüdü geldi. Eklenebilecek ara durakları düşündü. Kısa sürede hepsinden vazgeçti. Rotasını bozmayacaktı. Yürüyen merdivenlerden çıkıyordu. Sağ taraftaydı. Solundan geçip gidiyorlardı. Gidenler bir müddet sonra gidemedi. Solunda durmak zorunda kaldı biri. Göz göze gelecekti. Vazgeçti. Daha ileriye baktı. Sonra sağa, keyifsizleşmişti. Olduğu yerden geri dönmek istese dönemeyeceğini düşününce daha da huysuzlandı. Nihayet bu çile çok uzun sürmedi. Biraz yürüdükten sonra bir merdiven daha çıkacaktı. Bu sefer yürüyen merdivenden çıkmak istemedi. Ancak diğeri de uzun sürecek ve yorulacaktı. Ayrıca eğer sadece o oradan çıkacak olursa bundan hoşlanmazdı. Kararsızlıkla ikisine de yakın yürüdü. Merdivenlere iyice yanaştığında aslında yürüyebileceğini düşünerek yürüyen merdivenden çıktı. Bu kez soldaydı. Arkasında bir kalabalık oluşmadan inceden inceye yürümek zorunda kaldı. Çabuk

varmasından küçük bir memnuniyet duysa da bundan da rahatsızlık hissetti. Karşıya geçti. Küçük rotasına başladı.

Yavaş yürüyordu aslında ama köşede yumurta satan adamı hayli erken gördü. Dar sokaklara kolay çıktı. İnşaatlar vardı, kaldırımlara da taşmıştı. Arabalar oldukça seyrek geçiyor, geçenler de bu yoldan geçmeye mecbur oldukları için büyük pişmanlık duyuyordu. Tekerleklerine batacak bir çiviyle uğraşmamak için yolun solundaki kaldırıma daha yakın gidiyor yine de endişelerinden uzaklaşamıyorlardı. Farkındaydı. Az ilerideki ikinci elciye yeni eşyalar gelmişti. Arabanın yarısı kaldırımdaydı. Yolun boşluk durumuna göre arabanın içindekiler bir bir dükkâna taşınyordu. Geçen arabalar karşıdaki dükkânın önündeki boşluğa sapıp ikinci elciyi geçtikten sonra kendilerini sola atıyorlardı. Onun gibi kaldırımdan geçen pek yoktu. Aşağı sokak daha boş olduğundan yoğunluk oradaydı. Bu sakinlik onu mutlu etmişti. Sahafa geldiğinde kapı önündeki sepet bakmadan, hemen içeri geçti. Kitapların sepet içinde olmasından nefret ederdi. Nedeni, hatta sevip sevmediği kendisine hiç sorulmadığı için kendisine bile nefretinin detaylarını sağlam temeller üzerinde açıklamamıştı. Belki sorulsa sebebini beğenmeyecek ve karşısındaki fıkri daha anlamlı bulacaktı. Bilmiyordu. Mümkünse ona böyle şeyler sormasınlar istiyordu.

İçeri girince dükkân sahibini görmedi. Üst kattan sesler geliyordu, belli ki kitapları düzenliyordu. Dükkân beş adımlıktı. Her zamanki gibi önce geldiğinde uğradığı ilk yere yöneldi. Bu şöyle oldu: Arkasını döndü. Rafların kenarlarında numaralar yazılıydı. Büyük harfler ve numaralar. R42 gibi. Bunları pek iyi bildiğine seviniyordu. Gezintisi sonradan takılmış ve hangi mantıkla kodlanmış bilinmeyen bu numaraları içinden seslendirmesiyle başlıyordu. R32... Nobelli yazarlar

katı. Kitapların ilk ya da üçüncü dördüncü basımları. İlkler genelde ciltli. Kitapları tek tek kontrol ediyor âdeta müfettiş gibi. Hiçbir eksilme yok. Güzel... Sonraki raf... Böyle böyle bir sütun, akabinde diğeri ve diğerleri... Beş adımın her köşesi tarandıktan sonra kısa bir yabancı diller kitaplığı. İngilizce basımlı kitapları karıştırış. Sevim aslında kitaptan çok iyi öğreniliyor biliyor musun derdi, onunla geldiklerinde de burayı sona bırakırlar ve iyice inceledikten sonra sevinçle, aslında daha önce de seçtiği, kitabı göstererek bunu almalıyız ama artık derdi. Ancak baş karakterimiz diğer raflardan yeterince numune almış biri olarak ve elemeye hiç yanaşmayarak başka zamana ertelerdi. Sevim bu durumdan oldukça rahatsız olurdu. Hep aynı bahaneyle gelmesi hoş değildi. Bu, bugün buna ise yarın başka bir şeye idi. Ona göre baş karakterimiz çok bencil davranıyordu, halbuki uyması gerekirdi. Bir şey paylaşmak istiyordu Sevim. O ise Sevim'in bir şey paylaşmak istediğini anlamıyordu, çocukluk ediyordu. Sevim'in katlanmasını bekliyor, kızınca kızdığı şeyin katlanmasını bekleyememesi olduğunu düşünüyordu. Acelemiydi. Hayatı okumak konusunda yeteneğini güzel paylaştıramıyordu. Mutlak bir zaferin içerisinde değildi ancak yenilmiş de sayılmazdı. Öğrenmesi gereken şeyler vardı. Aslında buna pek de öğrenmek denemezdi. Doğal olmalıydı. Oysa her şeye hazırlanmak gerektiğini düşünüyordu. Bu yüzden çok çabalıyordu. Gerekli gereksiz her şeye. Gün sonunda yorgunluktan ve dünyayı anlama-
dığından şikâyet diyordu.

Alper daha başarılıydı bu konuda. Gerçekçiydi. Hayatın içindendi. Yaşantısı da konuşması da hazırlıksız ve anlıktı. Biraz fevriydi, lafını söylerken fazla düşünmez ancak karşısındakini de kolay kırmazdı. Ondandır her şeyiyle denemez ama çoğu yönüyle ayırırdı. Buna rağmen birebirde konuştuklarında

dertleri aynıydı. Buna çok şaşıırıyordu. Aynı olmaması gerektiğini düşünüyordu. Farklılıklar bulmaya çalışıyordu. Ekliyordu, eğiyordu, büküyordu ortaya sürüyordu. Kendi içinde bir netlik kazandırırıyordu. Belli bir mantıktan Alper'e aktarıyordu. Ancak Alper'in ufak bir jestinde dahi sunduğu mantığın kolayca eridiğine şahit oluyordu. Vazgeçmiyordu, bir direniş de sergilemiyordu, erimeye devam ediyordu. Nihayetinde gündüzleri bir kuyuya taş atan adama benzemişti, akşamları kuyuya attığı taşların toplandığını bilmediğinden ertesi gün kuyunun bir gün dolacağı inancından hiç vazgeçmiyordu.

Elindeki kitabı hemen bırak. Kişisel gelişim köşesi hep böyle emirlerle dolu. Nefret ediyor kişiselden de gelişimden de. Hızlı geçiyor, yani bir adım daha atıyor. Büyük ansiklopediler, tabiat resimleri ve tablolar, rafların önüne üst üste istiflenmişler. Herkesin ilgisini kolay çekiyor bunlar ancak henüz buradan gidemediler. Çünkü kimse bunlara bir yer bulamaz evlerinde. Üsküdar ya da Türkiye'ye özgü bir şey mi bu? Evet. Bizim insanımız ihtimalleri gerçekleştirmelerinden daha çok sever. Çünkü gerçekleşecek şeyin istedikleri asıl şey olmadığını, ancak üzerine iyi düşünülmemiş bir kopyası olduğunu bilir. Bizim insanımız daha hayal deyken sonrasını da düşünür, biraz yorgunlarımız hayallerinde fazla uçtuklarını anladıklarında abartıklarını hemencecik anlar ve acıyla sırtırlar. Anlarsın. Öyle anlarsın ki diyecek başka bir şey bulamazsın, o ise ustaca sözü toparlar ve sana hayatın çıkmazlarını bir bir gösterir. İşte bunu sevgili halkım, tabiat okurum, keder arkadaşım hepimiz biliriz.

Vitrinin önünde klasikler serisi. Rus klasiklerinin farklı yayınevi baskıları büyük bir alanı kaplıyor. Diğerleri de onların oluşturduğu boşluklara sıkışmış. Alın size dünya edebiyatı özeti. Bunu hiçbir sahaf bilinçli

yapamaz. Aklına gelmez. Bu bakımdan bile gerçeğiyle -dünya edebiyatı gerçeğiyle- uyuşur.

Dükkân sahibi aşağı inmemeğe karar cı; dükkâna birinin geldiğini duymamış bile olabilir. Takılmayacak, hissedilmediği gibi çıkacak.

Küçük rotasının büyük bölümünü bitirdi. Şimdi geldiği yolu geri dönecek. Ancak farklı yoldan trene dönüyor. Dönüşte uğradığı sokak farklı anları hatırlatıyor ona. Bu farklı anlar sokağın iflah olmaz sesiyle öyle çok bölünüyor ki bir bütün halinde bir şeyi hatırlamak ve soluksuz özlemek içtenliği kayboluyor. Duygular açığa çıkmadığı için havada kalıyor, ışık etrafında dönüp duran, sıkça kafasını ışığa çarpan böcekler gibi çırpınıp duruyorlar. Karmaşanın bıraktığı etkiyle soğuk soğuk adımlıyor. İyice duygusuzlaştığından, bir daha öylesine yüce hislere erişemeyeceğinden endişeleniyor. Biraz da endişesiyle ilerliyor. Hızlanıyor. Sakinleştiğinde trene kadar geldiğini fark ediyor. Kendini sağa atıyor ve merdiven sırasına dahil oluyor. Ellerini montunun cebine sokuyor, bir kâğıdı evirip çeviriyor. Merdiven bitiminde insanlar dört bir yana dağılıyor. O bir kat daha incek. Yürüyor diğer merdivene. Bu kez soldan adım iniyor. İnişi kısa sürüyor ama dert etmiyor. Usulca hattına geçiyor. Treni beklemeye koyuluyor. Her şey bu kadardı, tüm gizem bu gezintinin kendisindeydi diyor. Buna kendisini inandırıyor ve beklemeye...

Şşşsttt!

SENA ALPER

“Bu bir tutanaktır, hikâye değil.”

Burası ne bir kütüphaneydi ne bir kafe. Burası Eyyub Efendi’nin dedelerinden, Osmanlı döneminden kalan köşküydü. Eyyub Efendi “anlat bize içinde koşan atların hangi koşudan kaçtıklarını” diyerek sözü, söz meclisinin gençlerinden Elya Hanım’a verdi:

- Öncelikle burada bulunan herkese teşekkür ediyorum. Kısık sesli mücadelemizin bir gün gür bir sese, bir çığlığa dönüşeceği günü iple çekiyorum, dedi Elya Hanım, mikrofonsuz, soprano sesiyle.

Ardından devam etti:

- Sistem hiçbir zaman bir şeyi tamamen yasaklamaz. İstese kökten çözebilir ama yapmaz. Denetçilerin koşturabileceği bir alan bırakır. Gözetlemek ister. Takip etmek. Bundan haz alır belki, ya da bunu yapmazsa denetlemezse yani belki de sistem var olmaz. İşte böyle başladı hikâyemiz. Olanları size konuşarak anlatacağım. Kaçak göçek. Hikâye anlatmak bir tebliğdir artık bizim için.

Duyanlar duymayanlara aktarmalı. Çünkü kayda geçmeyeceğiz. Matbaaya uğramayacak kelimelerimiz. Baskılanamayacaklar yani. Bazı komple teorileri böyle giderse sistemin konuşmayı bile yasaklayacağını söylüyor. Konuşma ehliyeti diye bir şey çıkaracaklar diyorlar. Kim bilir. Biz şimdi hep yaptığımız şeyi yapacağız. İşimize bakacağız.

Güftelerin bile yasaklandığı bir vakitti. Sadece enstrümantal müzik serbestti. Dünyayı sayısalcılar yönetir fakat asıl yönetenler sözelcilerdir, diye bir atasözümüz vardı. Bunu babaannemden duydum. Biliyorsunuz başka türlü imkânsız. Bir yerde yazmadığı için kayda geçmediği için bir hükmü yok bu sözün. Ve bu sözü bir sonraki nesle asla aktarmayacağız. Belki yazıya geçirip ders kitaplarına koyabiliriz ama gündelik dilde bunlar asla tekrarlanamayacağı, dolaşıma giremeyeceği için neredeyse imkânsız bir durum.

Neyse başa dönersek; evet, 2050’de artık dünyayı sözelciler gizliden değil bizzat

yönetmeye başladı. Sözün gücünü en iyi onlar biliyordu. Savaşların iki dudak arasında çıkan sözcüklerle başladığını, herkesin kendini bir tarihe, bir hikâyeye yaslayarak sistemde var olduğunu çözmüşlerdi. O zaman bu sadece sistem yöneticilerine has olmalıydı. Bu yüzden yasakladılar sözlü kültürü. Her şey yazılı olmalıydı ki denetlensin. Hatırlarsanız babalarınızdan duymuşsunuzdur en çok maliyeciler her şeyi yazıya dökmekle mükelleftir. Hepimiz hayatımızın maliyetini, tüm öz yaşam öykümüzü kâğıtlara hapsedtik. Bizden bunu beklediler. İlk girişimleri şehir merkezlerine devasa kütüphaneler kurmak oldu. İlk kural belliydi: Sessiz olun! Yıllardır süregelen sözlü okuma kültürümüzü elimizden alıp toprağa gömdüler. Bir kitap hakkında mütalaa etmek, tartışmak, karşılıklı sohbet engellendi. İçimizden okumayı dayattılar bize. Kimse fikir teatisinde bulunamadı çünkü sonu illaki şeye varacaktı... Şeye... Immm... Anlatmaya! Her yerdeler. Sessizlik Denetçileri, özellikle ıılamacılar, birisi ııı deyip bir şey anlatmaya kalksa hemen tepesinde bittiler. Eli sopahlılar, silahlılar. Silahlar, sözlerin yerini aldı. Sözün gücünden silahın gücüne evrildi sistem. Burada ise iş başka türlü ilerleyecek. Matbaa yok. Yazıcı yok. Fotokopi yok. Sadece hayal gücümüz, geçmişimiz ve hikâyelerimiz var.

- *Burası sizin bize anlattığınız Daru'l Erkam'a benziyor Eyyub Efendi*, dedi meclisten biri coşkuyla.

- *Çok affedersiniz efendim, isminizi bağışlar mısınız?*

- *Baransel, efendim.*

İşte, bu bile her şeyi açıklıyor dostlar. Sistem ilk telmihi yasakladı. Anıştırmayı yani. 2050 kuşağı için bu geçerli tabii. Ben daha eskilerden olduğum için bana müdahil olmadı. Ne alakası var diyeceksiniz. Mesela bu da yasaktır. Bir şeyin tarihini aktarmak sözlü

olarak. Dedikodu bile yasaktır. Çünkü orada da bir şeyler anlatılır, nefeslenip kahvesinden bir yudum aldı Eyyub Efendi. Efendim, geçmiş zamandı. Bir sabah eli silahlı Sessizlik Neferleri tek tek evleri dolaşıp bir hikâyesi olan isimleri, tarihten birini anıştıran isimleri kısıcası neredeyse tüm isimleri değiştirip yerine pek bir anlamı olmayan, anlamı ancak bir nesne anlatısı olan isimler verdiler insanlara. Bu biraz dedemin dedesinin zamanındaki Soyadı Kanunu vakasını anıştırır fakat sizi boğmak istemiyorum sevgili dostlar...

- *Allah'ım ne çok hikâye var!* diye neredeyse inledi meclisin müdavimlerinden biri.

- *Büyük büyük büyük kısacası çok büyük bayağı bir büyük dedem Eyyub Efendi, yılların kârîsi, bugünleri görse ne kadar sevinirdi*, dedi Eyyub Efendi gururla.

Yeni müdavimler ortaya geldiler. Sedirlerin ortasındaki büyükçe mindere çöktüler. Birisi heyecandan güm güm atan kalbine elini koymuş derin nefesler alıyordu. Biri nereden öğrendiyse ses açma egzersizi yapıyordu. Kolay değildi neticede. Doğduklarından beri yapmadıkları bir şey yapacaklardı. Birine bir şeyi konuşarak anlatacak, aktaracaklardı. Kekelemekten korkuyorlardı.

Kalbini tutmakta olan söz aldı.

- *İsmim Utkan arkadaşlar. Eski edebiyat öğretmeniğim. Biliyorsunuz sistem 2074 yılında... Öhöm öhüm... boğazımı temizledi. Ay, çok özür dilerim alışık değiliz malumunuz. Dilerseniz bu konuyu yazarak anlatıp her birinize çıktısını dağıtabilirim...*

- *Çıktıyı nereden alacaksınız?* dedi Elya Hanım istihzayla. *Bu köşkte yazıcı bulunmamaktadır.*

- *İlla nöbetçi bir yazıcı bulunur efendim. İki yıl önce kız arkadaşına evlilik teklifi ederken nöbetçi yazıcıdan beş yıldır yaşadıklarımızı anlattığım bir metin yazmıştım...*

Gülümsedi Elya Hanım. *İşte böyle... Sözle aktarmaya başladınız. Devam edin lütfen...Kız arkadaşınız o sırada ne giyiniyordu, hava nasıldı? Nasıl*

bir tepki verdi?

- Şey... diye yutkundu. İhraç edilmiş bir edebiyat öğretmeni olduğu için anlatmaktan çok korkuyordu. Herkes bunun farkındaydı, kimse gülmüyordu, alay etmiyordu. Herkes başlangıçta böyle korkak ve kekemeydi. *Üzerinde kırmızı bir kazak vardı, saçları omuzlarından dökülüyordu... Şimdi anladım, sessizce okuduğum romanlardaki gibi yapacağım... Evet evet yapabilirim.* Alnından boşanan terleri mendiliyle sildi. *Çok güzeldi ve gözleri çipil çipil ne yapacağımı bekliyordu. Koşarak nöbetçi yazıcıya uğradım. Orada her şeyi yazdım, koşarak dönüp kâğıdı eline tutuşturdum. Eski zamanlardaki gibi ama yakın mesafeden bir mektup almıştı. Heyecanla içinden okudu. Sonra bana baktı gözlerini kâğıttan kaldırıp. Kocaman sarıldı. Kâğıdı yırt --- bu anlattıklarımız aramızda değil mi çünkü aslında suç işledim de ben o sırada...*

- Devam edin Utkan Bey. Burada suç sadece başkasını incitmekle olur, dedi Eyyub Efendi.

Heyecanla derin bir nefes alıp devam etti Utkan Bey. *Sonra kâğıdı yırtıp ondan bir yüzük yaptım. Parmağına taktım. Tekrar boynuma sarıldı. Hayatımın son günlerdeki en sahici duygularını yaşadım. Ama bu olayı ne aileme ne de arkadaşlarıma böyle...Ne bileyim işte. Böyle coşkuyla, kekeleyerek, gerektiğinde duraklayarak falan yani doğal bir şekilde anlatamamıştım. Teşekkür ederim her birinize. Böyle bir fırsatı sunduğunuz için...*

Herkes sessizce Utkan Bey'e el salladı. Gülümseyerek o da elini salladı etrafında dönerek.

Eyyub Efendi eline bir yazma eser aldı. Bu Dostoyevski'nin *Yer Altından Notları*'nın elle yazılmış nüshasıydı. Derin bir nefes alıp besmele çekti.

- Arkadaşlar, lütfen tüm dikkatinizi buraya verin. Şimdi esas bir araya geliş amacımızı gerçekleştireceğiz. Sırayla bu eserden pasajlar okuyacağız.

- O sırada diğerleri ne yapacak peki? dedi yeni gelenlerden biri.

- Sesli okuyacağız. Her birimiz sırayla. O sırada

diğerleri de okunanları dinleyecek. dedi Elya Hanım bir kuralı belirterek.

- Haa... tamam, dedi soruyu soran.

Tam sesli okumaya devam ediliyordu ki, silahımla bir el tavana ateş ederek okuma eylemini böldüm.

- Sessiz olun! Eller ağza hemen!

Herkes büyük bir suç işlemiş gibi elini ağzına götürdü.

Yalnızca birkaç eski müdavim ve Eyyub Efendi ve Elya Hanım olduğu haliyle kaldı.

İşte olay böyle gerçekleşti amirim. Valla bu insanlar kafayı yemiş. Yazılı ifademi imzalayıp size vereceğim hemen.

Herhangi Bir Kadın

ŞEYMA ERGÖKTAŞ

*-içimde gezinip duran
kadınlardan bir kadın'a*

Damağında tat namına bir şey kalmamıştı. Oturduğu yerde huzursuzca kıpırdandı. Bir ayağını dizinin altına sıkıştırmıştı diğer ayağı serbestti. Kâh halının üzerinde geziniyor kâh kızının hediyesi olan tavşanlı pandufun sıcaklığına sığınıyor. Terlikleri basma eteğinin altında oldukça gülünç görünüyor fakat aldırış etmiyor Güler. Kızının hediyesi. Aynısı onda da var, anne-kız pandufu diyor kızı. Güler mutlu, kızı mutlu. Aralarında bir köprü vazifesi gördü bu tavşanlı panduflar,

bir dostluk nişanı, bağlılık emaresi bir nevi.

“Kızımla alyansımız bu terlikler” diyor, hep aynı tonda atıyor kahkahasını sonra.

Şimdi ise hiç keyfi yok Güler’in. Kabul lenemiyor yitirmeyi, nasıl alıacak yeni hayatına hiç bilmiyor. “Yeni bir hayata başladım.” diyor kendi kendine. “Bu hayatımın ikinci bölümü” diyor. İzlediği gündüz kuşağı kadın programındaki bir kadından duy- muştı bu ifadeleri. Kaç senelik kocasını, iki çocuğunu, üç aydır tanıdığı yabancı bir erkek için terketmişti kadın. Yanına sadece en küçük çocuğu olan üç yaşındaki oğlunu ve iki burma bileziğini almıştı ve metanetli

görünmeye çalışarak söylüyordu sözlerini. Stüdyodaki konuklar ve program sunucusu kadın, onun bu hâli karşısında oldukça öfkeleniyor sıklıkla sözünü kesiyorlardı. Kayıtsız hali onları çileden çıkarıyordu. Hızını alamayıp yuhalayan kadınlar bile vardı. Güler yutmuyordu, yutmazdı. Kadının o aldırıışsız görünüşünün arkasındaki endişeli ruh hâlini, kuyruğu dik tutma çabasını anlıyor, görüyor, hissediyordu. Oldu bitti böyleydi işte Güler. Rabbi ona gören gözler, işiten kulaklar ve hisseden bir kalp vermişti. Ve büyük bir sır vermişti. Kaderi onu buna layık görmüş ve Güler'in bunu hakkıyla sırtlayacağını ve bir ömür vakarla taşıyacağını adı gibi bilmişti.

Ağzı sıkıydı Güler'in. Verilen sırrı gizlemekte zorlanmak şöyle dursun, ima etmek dahi gelmezdi içinden. Unuturdu âdeta, ona dahi sır olurdu. Gülerce, bir sırrı muhafaza etmenin anahtarı onu kendinden bile gizlemektir. Kendinle bile konuşmamalıydın, düşünmemeliydin hatta.

Peki ya şimdi? Şimdi ne değişmişti de o da derununda bir gizlisi olmayan, buna layık görülmeyen sıradan bir kadına dönüşmüştü. Sırrı ondan neden alınmıştı?

Komşu kadınları düşündü. Tek tek yüzlerini ve bildiği kadarı ile yaşamlarını geçirdi aklından. Ne kadar tekdüze, boğucu ve sıradandı hayatları. Esrarı olmadan nasıl geçirdi ki bir ömür! Şüphesiz onların yaşamlarının da kendilerine has ufak tefek sırları yok değildir. Fakat büyük, nesillere etki edecek, bir kaç kuşağın kaderinde iz bırakacak, duyulması ölümlere ve hazin ayrılıklara sebep olacak seviyede değildir hiç biri. Öyle diyor Güler. Değildir çünkü öylesi bir sırra sahip olan bir kadını Güler kokusundan, ayak seslerinden bile tanır. İçinde bir büyükleme duydu. Herkesin harcı değildir zaten, onun gibi ser verip sır vermemek, değil söylemek, sezdirmemek.

Sol gözü seğirmeye başlamış, sese ve ışığa

olan tahammülü azalmıştı. Migreni kapıya dayanmış, geceye varmadan çörekleneciğini hissettiriyordu. Başına çatkı bağlayıp, “Minik ilaç” dediği ağrı kesicisini şimdiden içse iyiydi ama oturduğu yerden kalkamıyor, saatlerdir huzursuzca kıpırdanıp duruyordu. Alnını, şakaklarını ovdu biraz, iyi gelmiş gibiydi.

Televizyonda severek takip ettiği sabah programında dinlediği psikolog; her olaya bir de olumlu yanından, pozitif tarafından bakmak gerektiğini söylüyordu. Gerçi bu adam Güler'e kendi söylediğine kendi de inanmıyor gibi gelirdi daima. Okumuş adamdı, doğru söylüyordu muhakkak. Hata mı ediyordu acaba Güler? Onu üzen ve yıpratan şey herkes gibi olma fikri miydi? Hayat boyu bir kambur gibi taşıdığı bir sırrı kaybetmek, hatta onun aslında hiç var olmadığını, bir hasta sayıklaması, bir bunak uydurması olduğunu öğrenmek onu neden bu kadar sarsmıştı? Diğer insanlar gibi, sadece günlük dertlerle boğuşan bir kadın olacaktı bundan sonra işte. Çarşıdan aldığı bir şeyin fiyatını, kocasına olduğundan daha düşük söylemek gibi, çocukların bazı kusur ve yanlışlarını babalarından gizlemek gibi küçük sırları olacaktı işte. Oh ne güzel, ne iyi oldu aslında, boşversene kız Güler.

Hayat insana elbet küçük tatminler sunardı. Yersizdi telaşı Güler'in. Bir tanıdığın başına illa bir felaket gelirdi, illa ketumluğunu duyup bilen biri ona bir sırrını, mahremi-ni açardı. Hiç olmadı gündüz kuşağı kadın programlarındaki, hem kendi hem ailesinin hayatını uçuruma sürüklemiş insanların sırrı yeterdi ona.

Parmaklarını tek tek çıtlattı, annesi yanındaymış da kızmış, yüzünü buruşturarak “*Duruver be kızım kaç yaşına geldin, hala o parmaklar çıt çıt.*” demiş gibi aniden durdu Güler.

“*Akl git gel olmuştun, hastalık, kullandığın ilaçlar başına vurmuş, bir hoş olduydu ölmeye yakın.*”

demmişti memleketlileri olan ihtiyar kadın. Annesinin evinde karşılaşmıştı bu sabah. Ninesiyle uzun yıllar bitişik evlerde yaşamış, kapı komşuluk etmişler. Yemeleri içmeleri ayrı gitmez iki dost, iki ahretlikler. Fakat ne insafsız şeyler söylüyordu bu yaşlı kadın ninesi hakkında: *“Vefatına yakın olmadık, akla hayale gelmeyecek şeyleri olup bitmiş gibi anlatıyordu. Ne vebale girdi o sıra ya Kadir Mevlam hastalığına versin de affetsin onu inşallah.”* diyordu hem acıyan hem kızan bir edayla. Hele başbaşa kaldıkları bir ikinci sonrası öyle fena, öyle fitne bir şey söylemişti ki ona. Bu söz, suyu berrak bir nehre bir damla olup düşse nehri kapkara edermiş. Ne içilirmiş artık o su ne de abdest alınırmış onunla.

Güler’in kulakları uğulduyordu. Senelerce sakladığı sır, bu yaşlı kadının ağzından bir çırpıda ne kolayca çıkmıştı ya Rabbi! *“Aman ahretlik tövbe et, olacak iş midir bu! Sen bir iyice düşün, emin misin?”* diye sorunca ninesi çocuk gibi mahcup olmuş. *“Aklım git gel oldu ne dediğimi bilemez oldum gayrı, hiç olacak iş midir bu, tövbe!”* demiş.

Emin misin? diye sormak hiç aklına gelmemişti Güler’in. Ninesi ketumluğuna öyle çok methiyeler düzerdi ki, ona bu sırrı emanet etmesini tamamen hak edilmiş bir mükafat gibi görmüş, büyümüş gibi hissetmişti kendisini. Teyze kızları gizli gizli sigara içerken onu çocuk bulup bir kez olsun çağırmamışlardı yanlarına. Ah bir duysalar ki nineleri sırrını Güler’e emanet etmiş, nasıl kıskanırlardı kim bilir. Heyecanını ve sevincini gizlemeye çalışarak soğukkanlı görünmüş ve duyduklarından dolayı kederli bir tavır takınarak dinlemişti. O da tövbe et deseydi ne olurdu acaba? *“Tövbe”* der miydi ninesi? Bu soruların cevaplarını bulmanın imkânı yoktu artık.

Bunları duyduğundan beri ne yerde ne gökte Güler. Saatlerdir oturduğu koltuktan kalkamıyor fakat “ya Allah” deyip kalkmak

zorunda. Yemeği yok. Kız gelecek, adam gelecek. Kalkıyor, aheste aheste mutfağa yöneliyor. Dünden kalan mercimek çorbasını sulandırıp ısıtacak, bir de patates biber kızartacak, işte hepsi bu kadar. Önceki kuşaktan bir sırrın emanetçisi olmayan herhangi bir kadın olmanın ilk gününde, bu akşama daha başka bir yemek hazırlamayı canı hiç istemiyor Güler’in.

Sır Üzerine

EBRU ŞAHİN

İnsanın kendine itiraf edemediği şey midir sır, yoksa itiraf ettiği hâlde kimseye söyleyemediği mi? Bazen hangisini taşıdığımı bile bilmiyorum. İçimde sessizce dolaşan bir düşünce var; yıllardır benimle birlikte büyüyen, yaşlandıkça sesini değiştiren bir düşünce. Ne saklanmak istiyor ne de ortaya çıkmak. Sadece var olmakla yetiniyor. Bir insanın kendine en yakın olduğu yer neresidir, diye düşündüğümde aklıma hep şurası gelir: sırlarımı sakladığı yer. Çünkü sır, yüzüne değil, kalbinin arka odasına yazılır. Oraya herkes girmez; çoğu zaman insanın kendisi bile giremez. Kapıyı aralamaya çalışırsın, içeriden hafif bir esinti gelir, ama neyin esintisi olduğunu anlayamazsın. Bazen sırlarımın benden daha dürüst olduğunu düşünüyorum. Kendimi kandırabilirim; duygularımı başka bir yöne çekebilirim; bir olayı başka türlü hatırlayabilirim. Ama içimde tuttuğum o şey neyse hiçbir zaman kendini düzeltmez. Olduğu gibi durur. Bu yüzden insan en çok sırlarından korkar. Bir gün, bir dostum “Sır insanı ağırlaştırır.” demişti. O zaman “Hayır, sır insanı tamamlar.” diyerek kabul etmemiştim. Şimdi geriye bakınca ikisinin de bir yanıyla doğru olduğunu görüyorum. Sır hem içimizde bir ağırlık bırakıyor hem de o ağırlığın altında nasıl durduğumuzu bize gösteriyor. Kaldıramadığımız sır, bize zayıflığımızı; taşıyabildiğimiz sır, dayanıklılığımızı söylüyor.

Bazen yürürken aklıma gelir; kalabalığın arasında, sokakların uğultusunda... İçimde bir kapı hafifçe tıklanır. Açmam için değil; unuttuğumu hatırlamam için. Sır, insanı çağırılmaz aslında. Sadece yoklamaya çıkar. “Ben buradayım” demekle yetinir. Kimi sırlar vardır, bir başkasının yükü gibi taşınır. Söylemeye hakkın yoktur, unutmaya gücün yoktur. Onlar daha yaralıdır; çünkü senin değildir ama senin omzundadır. Böyle bir sır insanı hem yorar hem de garip bir sadakate zorlar. Sadakatin kime olduğunu bilmeden: Kendine mi? O kişiye mi? Sessizliğe mi?

Ama en tehlikelisi, insanın kendi kendine bile açıklayamadığı sırdır. Çünkü o sır, anlamını bulmadığı için dolaşır durur. Bir türlü kapanmayan bir hikâye gibi. Ne başkası çözer ne de sen çözmeye cesaret edersin. Zaman geçtikçe o sır bir düşünce olmaktan çıkar; bir gölgeye dönüşür. Yine de sır, her zaman karanlık değildir. İnsan, incinmemek için sakladığı bir iyiliği, yanlış anlaşılmanın diye koruduğu bir duyguyu, şekillenmeye sabırsız bir hayali de saklar. Sır, yalnız kötüyü saklamaz; bazen iyiyi de zamansızlıktan korur.

Ve şimdi biliyorum ki, sırrın ne olduğunu anlatmak zorunda değilim. Zaten sır dediğin şey, anlatılamadığı için sırdır. İnsan en çok kendine benzediği ve en çok kendinden kaçtığı o ince çizgide durur. Sır, işte tam orada vardır. Sessiz, ama gerçek.

Sükûtun İç Coğrafyası

ESMANUR YETKİN

Sözün Vitrininden Kalbin Mahzenine Bir Yolculuk

“Söz gümüş, sükût altındır” derler; lakin o altının nerede saklandığı, kaç ayar olduğu ve kime harcanacağı, sükûtun kendisinden daha ağırdır. İnsan, konuşmayı öğrenmek için iki yıl, susmayı öğrenmek içinse bir ömür harcar. Zira konuşmak, zihnin vitrinini düzenlemektir; süslü cümlelerle, ödünç alınmış fikirlerle o vitrini cazip hâle getirmek kolaydır. Asıl mesele; susmak, yani o dükkânın deposuna, tozlu ve karanlık mahzenine inmeyi göze almaktır. Orada, o loş ışıktaki insanın yüzleşeceği tek şey, kendi çıırılçıplak hakikatidir.

Göğüs kafesinin hemen altında, nefes borusuna teğet geçen o ince sızıyı tarif etmekle başlamalı belki de. Elle tutulamaz ama ağırlığı tonlarcadır. Sabah uyanır uyanmaz yastığının yanında bulduğun, gün boyu ceketinin iç cebinde taşıdığın, gece olunca yine başucuna bıraktığın o görünmez kurşun külçesi...

İşte o mahzende, dilin hemen altında saklanan bir kor ateştir bu.

Sahibini yakar ama aynı zamanda pişirir. Ham demir nasıl ateşte dövülerek çeliğe dönüşürse, insan ruhu da içinde taşıdığı o konuşulmamış yüklerin ağırlığı altında ezilerek şekil alır, “kıvam” bulur. Modern

dünyanın gevezeliği içinde sükûtu kuşanmak, akıntıya karşı kürek çekmek değil, nehrin yatağını değiştirecek kadar güçlü bir irade beyanıdır. Bir odanın kapısını içeriden kilitlemekle, bir hakikati kalbin en derin hücre-sine kitlemek arasında sadece “niyet” farkı vardır. İkisi de dışarıdaki gürültüden, içerideki cevheri koruma çabasıdır. Çünkü biliriz ki; bazı tohumlar gün ışığına çıktığında değil, sadece toprağın karanlığında ve sessizliğinde filizlenir.

İnsanın iç coğrafyası, keşfedilmeyi bekleyen uçsuz bucaksız bir kıta gibidir. Tasavvuf erbabı, insanın bu iç mahremiyetini “kalbin odaları”yla anlatır. Her oda, kişinin kendi iç yolculuğunda (seyr-i sülûk) geçtiği bir duraktır; kimi odaların kapısı açıktır, kimi kilitlidir, kimi ise ancak sabırla, zamanla, ilim ve hikmetle aralanır. Bu odalarda insan, çoğu zaman kendisiyle karşılaşır. Ne bir kelimeye gerek vardır ne de yüksek bir sese; *kalbin dili, sessizliğin içinden konuşur*. İşte o sessiz odalarda muhafaza edilen emanetler, insanın manevi mimarisinin sütunlarıdır. Eğer o odaların kapıları ulu orta açılırsa, cereyan yapar; ruh üşür, mana hastalanır ve şahsiyet dediğimiz o bina çatırdamaya başlar.

Bu tehlikeyi asırlar öncesinden gören Hucetü'l-İslam İmam Gazali, insan ruhunun anatomisini çıkardığı eserlerinde, dilin ve sözün bu tahrip edici gücüne özellikle dikkat

çeker. O, “Dilin Afetleri”ni sayarken; ifşayı, gıybeti ve malayaniyi (boş sözü) kalbi öldüren zehirler olarak niteler. Gazali’ye göre dil, “*Cirmi (hacmi) küçük ama cürmü (suçu) büyük*” bir organdır. Bedendeki diğer uzuvların sınırları bellidir; göz her şeyi görmez, kulak her şeyi duymaz ama dilin sahası sınırsızdır. O, hayrı da şerri de, hakkı da batılı da konuşabilir. İşte bu sınırsızlık, büyük bir imtihanı beraberinde getirir. Bir hakikati ifşa etmek, Gazali’nin penceresinden bakıldığında sadece bir “boşboğazlık” değil, aynı zamanda kalpteki “emanet” ahlakına bir ihanettir.

Zira söz ağızdan çıkana kadar senin esirindir, çıktıktan sonra sen onun esiri olursun.

Ancak yaşadığımız çağ, bu kadim “hıfz” (koruma) ahlakını, vitrinlerin şeffaflığına kurban etmiştir. Artık sadırlar (göğüsler), kilit tutmayan kapılar gibidir. Zihinler, camdan duvarlarla örülüdür; her duygu sergilenmek, her düşünce anında teşhir edilmek zorundaymış gibi bir yanılgı hüküm sürmektedir. Acı bile, dijital ekranlarda “beğeni” almak uğruna vitrine konulan bir metaya dönüşmüştür.

Mahremiyetin o efsunlu perdesi yırtılmış, “içerisi” ve “dışarı” arasındaki o kutlu sınır silinmiştir. Oysa giz, bir evin tülleri gibidir; hem içerideki ışığı yumuşatır hem de dışarıdaki meraklı gözlerin ocağın mahremine sızmasını engeller. Bugünün insanı, iç dünyasını bir pazar yeri gibi gürültülü ve kalabalık hâle getirmiştir. Kimse, dilinin altında bir “çakıl taşı” taşımaya tahammül edememektedir. Sözün şehveti, sükûnun hikmetine galip gelmekte; insanlar bildiklerini, duyduklarını ve hatta sadece zannettiklerini bir an bile bekletmeden tedavüle sokmaktadır. Bu hâl, sadece sosyal bir gevezelik değil, aynı zamanda ontolojik bir yarılımdır. İnsan, kendi derinliğini kendi elleriyle sığlaştırmaktadır.

Bu hâl, manevi bir kan kaybıdır. Zira konuşulan her mahrem, sahibinin ruhundan kopan bir parçadır ve havaya karışan o parça, bir daha asla yerine konulamaz. İslami tasavvurun “emanet” bilinci, bu konuya bakışımızın nirengi noktasıdır. Dağların taşımaktan çekindiği o büyük emanetin bir cüzü de, kardeşinin haysiyetini kendi haysiyeti bilip susabilmektir. Bir dostun mahcup bakışlarla size uzattığı bir itirafı veya şahit olduğunuz bir kusuru saklamak; Allah’ın “Settar” (ayıpları örten) isminin yeryüzündeki gölgesi olmaktır. İnsan, kendi aynasına baktığında gördüğü lekeleri silmekle meşgul olmalı, başkasının camındaki tozu parmağıyla işaret etmemelidir. Sırdaş olmak, sadece duyduğunu unutmak değildir; duyduğunu göğsünde yumuşatmak, o ağırlığı karşıdaki kişi adına yüklenmektir. Bu yüzden eskiler, “Sözü saklamak, kerem sahibinin (cömert ve asil kişinin) işidir” demişlerdir. Kulağına dökülen her gizli hâl, aslında omuzlarına bırakılan bir dağdır. O dağı sarsmadan, dökmeden taşıyabilmek, “mürüvvet” ehli olmanın nişanesidir.

Bu muhafaza ahlakı, İslam geleneğinde ve nübüvvet ikliminde derin bir köke sahiptir. Hz. Yakub’un (a.s.), Yusuf’unun kanlı gömleği kendisine getirildiğinde büründüğü o “güzel sabır” (Sabrun Cemil), aslında muazzam bir taşıyıcılıktır. Acısını, şüphesini ve hasretini “*Ben hüznümü Allah’a arz ederim.*” diyerek o iç kuyuda muhafaza etmiştir. O kuyu, Yusuf’un atıldığı kuyudan daha derindir.

Yine İslam tarihinin o vakur sayfalarında, Hz. Peygamber’in (s.a.v.) “Sır Katibi” olarak bilinen Huzeyfe bin Yeman (r.a.) örneği, susmanın nasıl bir “devlet ve emniyet” meselesi olduğunu bizlere öğretir. Resûlullah, münafıkların isimlerini sadece ona fısıldamış ve o, bu ağır bilgiyi ömrünün sonuna kadar sadır sandığında mühürlü tutmuştur. Hz.

Ömer (r.a.) gibi bir devin bile, “Ey Huzeyfe! Allah aşkına söyle, Resûlullah beni de o listede saydı mı?” diye endişeyle sorduğu o sahnede, Huzeyfe'nin sükûtu, konuşmaktan bin kat daha tesirlidir. Demek ki ketumiyet; bazen bir bireyin ayıbını örtmek, bazen de bir ümmetin selameti için dile kilit vurmaktır.

Bu yükü taşımanın elbette bir bedeli vardır.

O “bilinmezi” tutmak, avucunda kor bir ateş tutmak gibidir. Elin yanar, etin kavrulur ama o ateşi yere atamazsın. Atarsan bir yangın çıkacak, belki bir yuva yıkılacak, belki bir gönül viran olacaktır. Bu yüzden o acıyı yutkunursun. Boğazında düğümlenen, nefes boruna teğet geçen o ince sızıyı hissedersin. Bazen bir sofrada otururken, bazen dost meclisinde çaylar yudumlanırken kelimeler boğazına kadar yükselir. Tam o eşiğe, dişle rinle dudakların arasındaki o tehlikeli sınıra gelir. İşte o an, dilinin altındaki o taş fark edersin. O taş oradadır; seni susmaya, yutkunmaya ve başını öne eğmeye zorlar. Bu susuş, acizliğin değil; “güçlü mümin” olmanın alametidir.

Çünkü asıl kudret, anlatmaya muktedirken susabilmektedir.

Karşındaki sana şeffaf bir camdan bakarken, senin camının arkası cıvayla kaplıdır; o sadece kendini görür, sen ise arkadaki karanlığı ve o karanlıkta parlayan hakikati. Zamanla o saklanan şey, sahibinin etine kaynar. Artık bir yük değil, bir uzuv halini alır. Onu söküp atmak, derini yüzmekle eşdeğerdir. Korumak için harcadığın efor, seni yavaş yavaş kemiren tatlı bir yorgunluğa dönüşür. Ama yine de susarsın.

Çünkü bilirsin ki; inciler sığ sularda ve dalgaların vurduğu kıyılarda değil, okyanusun en karanlık, en derin ve ulaşılmaz noktalarında, kilitli sedeflerin içinde saklıdır.

Zahirde suskunluk gibi görünen bu hâl,

batında gürül gürül bir nehirdir. *Konuşursan tükenir, susarsan derinleşirsin.* Bendini yıkıp taşan su bulanıktır, ama yatağında sessizce akan su berraktır. İfşa etmek, barajın kapaklarını zamansız açıp suyu ziyan etmektir; susmak ise o suyun potansiyel enerjisini elektriğe, yani “nura” dönüştürmektir.

Hülasa; kilidi çevir ve anahtarı vicdanının en derin kuyusuna bırak. Dilinin altındaki o taş sakın atma. Çünkü ‘sırların ortaya döküleceği gün’ o terazi kurulduğunda; dünyada harcadığın bütün parlak kelimelerden, mühürlü tuttuğun bu sükût daha ağır çekecektir.

Zaman geçtikçe insan fark eder:

Sükût yalnızlık değil, bir terbiyedir.

Bir vazgeçiş değil, bir seçıştır.

Mahcubiyet değil, bilgeliktir.

Ve bazen dünyaya söylenecek en gürültülü söz, hiç söylenmemiş olandır.

Tefekkür Eden Dikkat

FİRUZE YİĞİT AKBURAKCI

“Eylemsizliğin kendi mantığı, kendi dili, kendi zamansallığı, kendi mimarisi, kendi görkemi hatta kendi büyüğü vardır.” der Byung Chul Han. Bugün bu büyüğü kaybettik. Bu mimarinin inşa ettiği medeniyetten kat be kat uzağız. Gizemsiz, mahremiyetsiz ve zamansız yaşıyoruz. Yaşamın sırrı kayıyor ellerimizden. Yapmak ve göstermek arasında mekik dokuyoruz. Var olma bilinci performans lincine dönüştü. Yaptıklarımızın kıymeti onu ne kadar sergilediğimizle ölçülür oldu. Yaptığımız faaliyetleri story’ye eklemediğimizde, buluşmalardan selfie’ler atmadığımızda hatta okuduğumuz kitabı pinterestvari paylaşmadığımızda asosyal, sıkıcı bazen de kültürsüz yaftası yiyoruz. Böylece daha çok görünür olmak istiyoruz; bu arzunun bizi ne kadar yıprattığını fark etmeden. Sonunda birer performans öznesi olup çıkıyoruz. Görünür olmak başlı başına bir eylem oluveriyor; tüm eylemleri uğruna rehin verdiğimiz.

Eylemsizlik alemine ve zenginliğine erişimimiz yok artık. Yalnızca durup seyretmenin hatta gözleri kapamanın o içe dönen güzelliğinden mahrumuz. Yaşamın hakiki veçhelerine dokunmaktan hatta o veçhenin estete edilmiş replikasıdan bile mahrumuz. Yapay olan hiç bu kadar bayağılaşmamıştı çünkü. Hakikate, estetiğe ve onların matuf olduğu sırra vakıf olmak şöyle dursun, talibi

dahi değiliz. Yalnızca tefekkür eden dikkatin erişebildiği bu sır “kün”de düğümleniyor; var olmanın hikmetinde. Olmak’tan sonra peşimize hep bir eylemek takılmış. Oysa insan, olmanın hikmetini anlamak için durmanın zamansızlığına akmalı önce. Eylemsizliğin dilini çözmeli, mantığını kavramalı. Zira bizi insan yapan şeydir eylemsizlik. Boş bir dince, vakit kaybı, hele tembellik hiç değildir. Fikirlerin tezahür için tomurcuğa durduğu mevsimdir o. Yaşamla ölüm arasında muhatap olacağımız tüm soruların cevabının arandığı andır. Sessizdir, sessizliği sırra içkindir. Merakımız, heyecanımız, korkumuz, ümidimiz neye dairse onun sırrını taşır: kendi sırrımızı.

Var olmanın güzelliği neşvünema bulur sırda. Büyür, gelişir ve açığa çıkmak ister o kişi nezdinde. Dikkati celbetmek ister. Tefekkür eden dikkatin muhatabı olmak ister. O sırra tefekkür eden dikkatle eğilmediğimizde kendine keçi yolu bulur ve o tehlikeli yolun dipsiz uçurumlarıyla göz göze gelir. Ya uçurumların cezbedici rengiyle gönüllü performans öznesi olur ya da derin boşluğun baş döndürücü rüzgârıyla savrulur. Her hâlde yolun ayartıcı gücü, dikkatsiz yolcuya galebe çalar. Nihayetinde dikkat etmek, dikkate tefekkür ettirmek, insan olmanın ve hakiki bir hayat sürmenin yegâne şartı olarak son noktayı koyar.

Ketum Dillerden Cam Vitrinlere

HİKMET ŞEYHANLIOĞLU

Sır kelimesi; köken olarak Arapça ve Aramice diline dayanan, her iki dilde de ortak anlama sahip bir kelimedir. Etimolojik olarak; gizlemek, saklamak ve hatta Arami dilinde göbek deliği olarak bilinir. Sır kelimesinin, göbek deliği gibi bir manaya ve etimolojik bir hikâyeye sahip olması hayli ilginç. Öyleyse kelimenin bu cihetini başlangıçta belirtmek faydalı olacaktır. Henüz dünya ile tanışmamış insanlar hayata tek bir noktadan tutunur ve o tek nokta ise göbek bağımızdır. O bağ sadece besin taşımakla kalmaz, varoluşun söze dökülemeyen manasını da taşır. Keskin bir bıçak darbesi ile sırrından koparılan insanın bağı düğümlenir ve çukur hâline gelerek bir giz olarak kalır. Artık göbek deliği,

basit bir anatomik kalıntı değil mühürlenmiş bir sırdır. Fakat günümüz insanı kendi bünyesinde taşıdığı bu hakikate ve sırra bırakın değer vermeyi öteki insanların sırrına dahi ehemmiyet göstermemektedir. Belki de ötekini anlamak için önce kendi sırrımızı kavrama yolunda bir serüvene atılmamız gerekmektedir. Bu yazının konusu sırrın ehemmiyetine vakıf olanlar ile olamayanları konu edinmektedir.

Öncelikle, herhangi bir şeyi müspet veya menfi yönden gizlemek belkide en mühim insani kabiliyettir diyebiliriz. Çünkü sır dediğimiz vakit; mahremiyet ve öteki insanla kurulan güvenin harcı demektir. Ne yazık ki günümüz insanında en çok zedelenen

durum ise güven duymaktır. Çünkü bu zamanın insanı ne sır ile hemhâl olmayı ne de güveni teminat altına almayı ıskalamaktadır. Gerçek olan şu ki; her insanın kendi çapında sakladığı sırlar ve ötekiyle paylaştığı sırlar vardır. Belkide insan sakladığı sır ve paylaştığı sır kadar vardır? Ne yazık ki günümüzde sırrı paylaşma furıyası aldı başını gidiyor.

Eskiden halk arasında sırrı ifşa edenlere karşı ağzında bakla ıslanmaz denirdi, ne kadar da doğru bir tespit. Şimdi ise bu yergi, bir yaşam biçimine tahavvül etmiştir. Sır saklayanlara ise samimiyyetsiz gözıyla bakılmaktadır. Hâlbuki bu yaşam biçimini reddeden, sır saklayan kimseler dostluğun ve samimiyyetin muhafızlarıdır. Samimi insanlar tıpkı eskilerde olduğu gibi ser verip sır vermeyen, kelle koltukta gezen ve dahi sırrı bir yük olarak değil bir emanet olarak bilen insanlardı. Günümüzde elbette bu insanlar hâlâ mevcuttur fakat teknolojinin yanlış kullanımı, ilişkilerde oluşan memuriyet hissi ve gammazlık toplum için bir ur hâline gelmiştir.

Yeri gelmişken revaçta olan gammazlık konusuna değinmek gerekir. Sırları, işkence ederek yayan bu kimseler nice ocakları ve dahi devletlerin sonunu getirmiştir. Günümüzde gittikçe artan gammazlık pandemisi ve tetiklediği güvensizlik hali, tıpkı bir salgın gibi her yere yayılmakta ve insanların iç alemini ifsat etmektedir. İkili ilişkilerde yaşanan bu mikro çapta güvensizlik hâli, kümülatif bir şekilde ilerleyerek, toplum nezdinde makro çapta bir etkiye ulaşmasıyla üzücü bir sosyal çürüme hüviyetine kavuşmuştur. Bu toplumlarda ‘konuşurken freni patlayan insanlar’ yoğunlukta olmasıyla birlikte ‘ağzından kerpentenle dahi laf alınmayan insanlar’ bir arada yaşamaktadır. Bu bir toplumsal düalite gerçekliğidir. Hele hele bu karşıtlık durumu sosyal medyaya yansıdığından beri ifsadi yollar her geçen gün artmaktadır. Sosyal medyada bir

beğeni ve gündem olma uğruna herkes her şeyi anlatmaya ve göstermeye teşne. Son zamanlarda yaşanan pek çok olay bunu kanıtlar niteliktedir. Oysaki toplumda veya medya hayatında tüm bu olanlara rağmen bazı insanlar sır saklarken dahi ‘yerin kulağı’ var bilinciyle kendi iç alemine dahi sırrı açmaz, tıpkı Kemal Sunal’ın repliğinde belirtildiği gibi “kendime bile söylemem.” Her ne kadar bazı boş boğazlar kafelerde/chat odalarında, bir kahve veya çay eşliğinde döküverdiği sırlarla küstah bir samimiyyet sergilerken, sırdaş olmanın ebediyeti ile kalbi huzurla taşanlar bu alemde birer ender rastlanılan tür olarak yaşayacaklardır. Velhasıl mühim olan samimi dostlarla muhabbeti tahkim etmektir ve oyulmuş gedikleri tamir etme cesaretini göstermektir. Ve bu da sırda olan sadakat ile mümkündür.

Mühür

RÜMEYSA BAŞARAN

Talihini bir türlü döndürememiş insanlar diğerlerinden farklı bir burukluk taşır. Onlar hayat yolunda ilerlemeye çalışırken kendilerini bir aracın altında yaralı hâlde bulanlardır. Ruhları her çarpışta afallamış ve yönünü kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Defalarca geçirdikleri bu tehlike, onlara temkinli olmayı belletmiş ve bir şekilde kenara çekilmeyi öğretmiştir. Onları hep yolun kenarında gezinirken, yoldan kolayca geçenlere buruk bir şekilde bakarken ve küstükleri şanslarına sarılmış bir şekilde düşünürken buluruz. Talihlerinin dönme ihtimali onları, yaralı bedenleriyle ve eciş bücüş olmuş kıyafetleriyle defalarca yola sürükler. İlerlemenin başarılamadığı nice günün sonunda, ruhlarından bir parça kopar ve tamamen yoldan çıkıp kenara çekilirler. Bırakmanın getirdiği anlık rahatlık ve hemen peşi sıra onu bastıran hüznün hissi içinde köşelerine giderler.

O zamana kadar başardıklarından kurulmuş bir döşekte, yolda kolayca ilerlemişlerin ve ilerlemeyi hiç denememişlerin savurduğu öğütler eşliğinde, mağduriyet yaşayanlara has bir sızıyla beklerler sabahı. O an bildikleri tek şey, artık ne bir kazayı kaldıracak bedenlerinin ne de yeniden başlamayı göze alacak inançlarının kaldığıdır. Kirpiklerine kadar bulandıkları tozun ve toprağın içinde, başkalarının gül bahçelerinden gelen kokular eşliğinde ellerindeki kuru dallarla bakışır dururlar. Diğerleri gibi doğmuşlardır ama başları yorgun bir kadere gömüldüğü için filizlenememişlerdir.

Bu insanlar dünyanın bunca ağırlığı altında saflıklarını yitirmemiş olanlardır. Uzamış boyları ve gelişmiş bedenleri içinde henüz filizlenememiş bir ufaklık yatar. Bu sebeple, kötülerle savaştıkları ve kazandıkları rüyalarından henüz uyanamamışlardır. Hayatın bir masal olmadığını ve iyilerin bazı

şeyleri yenemeyeceğini anlamak istememişlerdir. Onları da kuyuya atmak isteyenlerin olabileceğini, o kuyunun içinde uzun süre kalabileceklerini ve kötülerin de mutlu olabileceklerini hiç hesap etmemişlerdir. Şansın biraz da nasip işi olduğu gerçeğini göz ardı etmişlerdir. Artık görececek bir rüyaları kalmadığında ise boğazlarına koca bir yumru oturmuş ve tüm bu gerçeklerle bir gecede, ateşin başında yüzleşmişlerdir. Yüreklarını parça parça ateşe daldırıp her bir yanısta bir beklentiye kül etmişlerdir. Herkese farklı bir şekilde biçilmiş olan ömrün kendilerinde neye harcandığını, kalan ömürlerinde ne yapabileceklerini sorgulamış ve onu da yolun kenarında geçirme ihtimaliyle ürpermişlerdir. Sanki hayat, diğer insanlar gibi büyüymedikleri için onları daha ağır cezalandırmıştır ve nihayetinde ateşe bakan gözlerinde kocaman bir kırgınlık boyanmıştır.

Yırtılmış ve gözyaşlarıyla yıkanmış kıyafetlerinin, yaralanmış bedenlerinin ve artık umut etmeye utanan ruhlarının bedeli olarak bu insanlara bir sır bahşedilmiştir. O sır, herkesin sözde kabul ettiği ama bu insanlara tane tane işlenen “kaderin önüne geçilemeyeceği” gerçeğidir. Herkesin payına düşen kesenin herkesin cebine göre olduğudur. Cebin de kesenin de sahibinin, insan olmadığıdır. Alından akan terlerin, paslanmış bir omurganın ve çırpınmış bir ruhun, bu hayatta çoğu şeyin bedeli olarak kabul edilmeyeceğidir. Alınan bir nefesin bile izin verilmedikçe geri verilemeyecek olmasıdır.

Neden olmasın, belki hayatta paya düşen hep kuru dallar olacaktır. Belki öğrenilecek tek yaşam, yolun kenarında, tozun ve toprağın içinde olandır. Kabul etmeyen yaralanır. Kabul eden ise her çarpışta ve her kaybedişte nasibine yazılmış yenilgiyi bir lütuf gibi taşır çünkü artık sırrın emanetçisi olarak mühürlenmiştir.

Sır ve Hayattaki Yeri

SEDAT BİROL DEMİRER

Sır nedir? Bu yanıtlanması güç bir sorudur. Ama sırrın ne olmadığını iyi bilirim. Sözelimi Mevlana'nın dediği gibi "iki kişinin bildiği sır değildir". Sır hayatımızın birçok yerinde karşımıza çıkar. Gündüzüm Seninle'de "Aşkını bir sır gibi / Senelerdir sakladım" der Ferdi Özbeğen; hakikaten öyledir. Bazı aşklar yıllarca yürekte kalır, orada söner gider kireç gibi. Bazen söylemek istersin, varsın duysun dağlar taşlar dersin. Dilinin ucunda kalır o sırrın, dudakların arasından çıkamaz işte. Gönlünün her köşesinde bir "o" vardır, ama sır olarak kalır. Belki evlenirsin, çoluk çocuğa karışırın. Fakat ölüm döşeginde "o" yüreğindedir, tüm benliğiyle. Ama can verirken seninle beraber uçar gider bu sırrın. Bu ne kadar hazin bir acı, nasıl bir ızdırıp anlatmak mümkün müdür? Bu örnekte aklıma evvela Raif Efendi gelir. Maria Puder'i yüreğinde taşımıştır senelerce. Ama ne zaman defterini başkasına verdi, artık sır olmaktan çıkmıştır bu derin aşk. Elbette sır yalnızca

yüreklere ile ölüp giden aşklar değildir.

Bir de mahrem vardır, "mahrem" gizli manasına gelir. İnsanoğlunu hayvandan ayıran bir fark da mahreminin olması, yaşamının bir bölümünü kendine mahsus kılmasıdır. Sır denince hep akla kötü, menfi şeyler gelir genelde. Oysa mahrem, sırrın belki en güzidesidir. Ferdin mahremi olmalıdır, hakeza umumi bir mahremi de olmalıdır toplumun. Ha, bu demek değildir ki herkes birbirinden her şeyini saklasın ve adeta kapalı kutu gibi yaşayalım. Bilâkis, mahrem toplumu ıslah eden ve yaşanılabilir kılan bir kavramdır. Mahremi olmayan toplumlarda, pek çok olumsuz durum baş gösterebilir. Zira, mahrem bir toplumunun perdesidir. Bu perde, umumiyet ile bireyin saklaması gereken davranışları ayırır. Bir ev, bir bütün olarak güzeldir. Bu evin lavabosunun kapısını sökmek, kulağa saçma ve mantıksız gelir. Çünkü bu kapı, üstte bahsettiğimiz perde misali mahrem ile namahrem arasında bir ayrıdır. Mahremsiz toplum ise, kapısız lavabo

gibidir. Kimse kapısız lavaboyu kullanmaz, aynı şekilde mahremsiz toplumlar rahatsızlık verir. Davranışı kötü kılan belki de eylemin bizatihi kendisinden ziyade mekânıdır. Herkesin içinde ayıp sayılan bir davranış doğru mekânda mecburiyet veya gereklilik olamaz mı? Mahremsiz toplumun kusurlu olacağı gibi mahremsiz birey de sağlıklı olmaz. Herkesin yüreğinin saklı köşelerine hapsettiği sırlarını, mahremini paylaşacağı bir sırdaşı olmalıdır. Bu gizli sırlara mahrem denildiği gibi bunun paylaşıldığı kişiye de, yani sırdaşa, mahrem denir. Şimdi Mevlana'nın iki kişinin bildiği sır değildir lafını bir kenara koyalım, hepimizin bir sırdaşı olması lüzumludur. Bir sırrımız vardır, gönlümüzde tutmaya artık kudretimiz kalmamıştır. Bu durumda artık içimizde tutarsak o kangren yüreğimizden tüm uzviyetimize yayılır. İşte biz bu sırrı kangrene çevirmeden önce bir yürekle daha paylaşmak ihtiyacı duyarız. İşte burada bizim mahremimiz, sırdaş karşımıza çıkar. Belki bir aşk maceramızdan, belki huzurumuzu kaçıran bir durum; mahiyeti ne olursa olsun bu sırdaşa açmak isteriz kalbimizin kapalı kapılarını. Sır da pek kıymetlidir, sırdaş da. Oysa ifrat ve tefrit daima kötüdür, itidalini yakalamak lazımdır. Herkesin tüm eylemlere sır gözüyle baktığı, en umumi eylemi bile saklayarak yaptığı bir toplumda ne olur peki? Gene sonuç hüsrân ve hezimettir. Dolayısıyla sır, eğer faziletlerine vakıf olabilirsek bizi ayakta tutan bir erdem; aksi halde toplumun sonuna yol açan bir canavar olur. Sırların ucunda ise bir hakikat yatar. Burada bahsettiğim sır, ucunda ne olduğu bilinmeyen sırdır. Pekâlâ evrenin sırları, kainatın gizleri de çözüme ulaştırılmaya çalışılan bir bilinmezdir. Bu durumda karşımıza bilim ve din çıkar. Bu iki büyük ilmi birbirleri ile entegre biçimde kullanmamız halinde sırlar açığa kavuşur, hakikat adımı alır. Bazı sırlar vardır

ki, insanın irade ve zihni hiçbir surette sırrın ardındaki hakikati çıkarmaya mazhar olamaz. Sır öylesine geniş ve namütenahi bir mefhumdur ki, bireyin yüreğinden tutun da fezanın derinliklerine kadar rastlayabiliriz. Her ne olursa olsun, sır vazgeçilmez bir yere sahiptir. Uzun uzadıya bahsettiğimiz üzere içtimai boyutundan ferdî boyutuna, ilmî sırdan dinî sırâ kadar envaiçeşiti karşımıza çıkar. Elbette lisana da bu yansımıştır. Dilimizde de sır ile ilgili bir çok deyiş bulunur. Mevlana'nın lafına benzer bir biçimde "sırrını açma dostuna, o da söyler dostuna" lafı yer edinmiştir. Neyse, artık lafa bir nokta koyalım. Şimdi sizler diğer sayfaya geçeceksiniz, ben ise sırâ kadem basayım.

KUŞ GÜNCELERİ

Şanslı Ol

HANNE NUR ÖZDEN

Gazetelerde yazıyor “BÜYÜK ÇEKİLİŞ İÇİN SON 3 GÜN” geri sayım bir aydır devam ediyor. Bugünlerde bilet bulabilmek mümkün değil tabii; stoklar on gündür tükenmiş durumda. Her sene şanslı bir vatandaşa “devlet sırrı” verilen, devlet tarafından düzenlenen bir çekiliş bu. Şartlar basit; biletini al, şanslı ol, ve bu sırrı kimseye anlatma! Saklama yükümlülüğü olan bu ödül önemli; çünkü (tebrikler!) artık sizde önemli birisiniz ve sizin gibi önemli kişilerin arasına girmeye hak kazandınız. Devlet onaylı bir elit sınıf... Şimdi ağzınızı kapayın ve hayatın tadını çıkarın!

“ÇEKİLİŞ İÇİN SON GÜN”

Beklenen günün yaklaşmasıyla ülke çapında hazırlıklar başladı. Çekiliş günü resmî tatil ilan edildi. Televizyonlar, konu hakkında uzmanlarla dolduruldu. Köprü boylarına bayraklar, havai fişekler yerleştirildi. Aileler yarınki ulusal yayın için televizyon odalarını temizledi; babalar eve tath aldı. Bir uzman konuşuyor,

-Bu seneki seçimlerde çip teknolojisi kullanılacak. Biletlerde yer alan ve taklit edilemeyen özel çip sayesinde kazananı bulup iletişime geçmek her zamankinden daha kolay. Ekipler sinyali takip edip “devlet sırrı”nı kişinin bulunduğu yere aynı gün içinde iletebilecekler.

-Evlerinizi hazır edin, sayın seyirciler; şanslı kişi bu sefer siz olabilirsiniz.

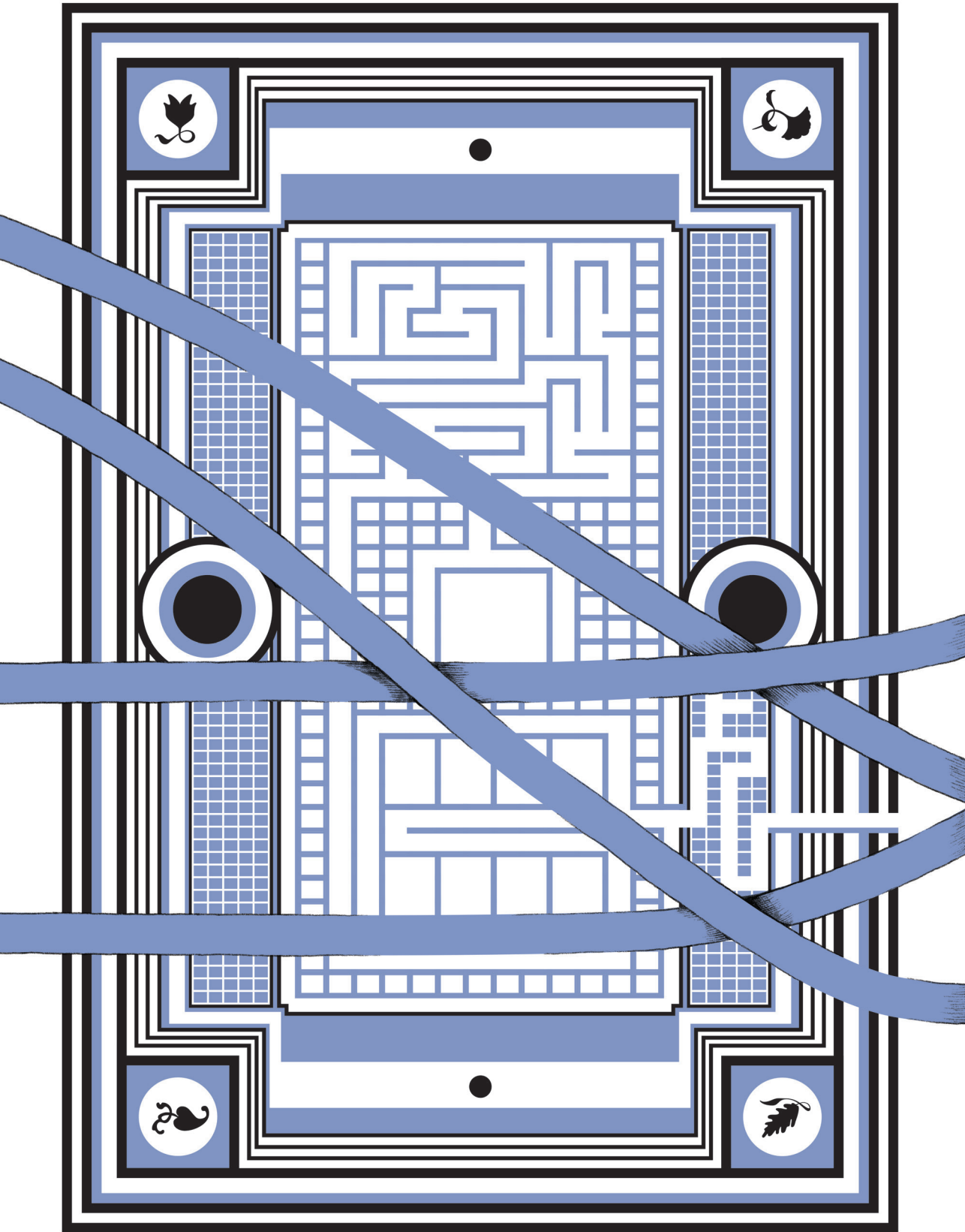
“ÇEKİLİŞ BUGÜN”

Sonunda beklenen gün gelmişti. Son teknoloji seçim algoritmaları ve teknisyenler kullanılarak adil bir seçim gerçekleştirilecekti. “ŞANSLI OL” gerisini bize bırak. Büyük şans makinesi çalıştırıldı ve tüm ülkenin nefesini tutarak izlediği canlı yayında kazanan biletin numarası okundu:

-23 01 17 22

Rekor bir reyting ve hayal kırıklığı... biri hariç. Şimdi onu bulmalı; “devlet sırrı”nı bilmeye hak kazanmış o şanslı kişiyi. Özel biri olabilir artık. Seçimin sonuçlanmasıyla devlet yetkilileri ve seçim ekibi hemen biletin bulunduğu yere doğru yola çıktı. Şehrin ortasında yer alan küçük, eski bir parka vardılar. Kaydırağın yanından geçip bir ağacın önüne geldiklerinde “Rotaya ulaşıldı” sesi adımlarını durdurdu. Bakışları sağa ve sola kaydı. Etrafta kimsenin olmadığı görülünce, biri başını kaldırdı; işte o zaman ağacın üzerinde bulunan kuş yuvasının zeminine yerleştirilmiş bileti gördüler. Tuhaf bir durum ama adil bir çekiliş. Şanslı kuşun kanadını sıkıp tebrik ettiler. “Devlet sırrı”nın saklanmasıyla ilgili bir yemin kâğıdı imzalatırlar; ardından bir görevli dışında hepsi parkı terk etti. Adam kuşun kulağına yaklaşp “devlet sırrı”nı fısıldadı; özel bir kuş vatandaşı olmuştu artık.

Sentetik malzemelerden yapılmış, suya dayanıklı son teknoloji çipli bilet... Bir yuvanın zeminini destekleyen ve soğuktan koruyan sıradan bir kâğıt parçası. Kuş sırrı öğrenince gözleri doldu; bağırarak ağlamak istedi ama ağzını açmaya korktu. Damlalar sessizce aktı gözlerinden. Sessizlik tüm hayatını sardı. O elit sınıfın hiçbir davetine katılmadı; bir sır gibi kayboldu...

Ve sürgünle başladı hayat...